

ESTRATÈGIES D'INTERVENCIÓ PER AFRONTAR L'ABSENTISME A LA UEC

Bernat Planas Soler
Treball Final de Grau
Tutor: Pere-Joan Giralt Rovira
Grau d'Educació Social
Curs 2021-2022
Facultat d'Educació Social i Treball Social Pere Tarrés
Universitat Ramon Llull

“Jo sempre dic, som eduques no magos, i no podem salvar-ho tot.”

Ivan Manzano (coordinador UEC Cruïlla)

Resum

Títol: Estratègies d'intervenció per afrontar l'absentisme a la UEC.

En aquest estudi es presenten un recull d'estratègies d'intervenció per tal d'afrontar l'absentisme a la UEC (Unitat d'Escolarització Compartida). La finalitat és donar eines als professionals per tal de dur a terme pràctiques d'èxit davant dels adolescents absentistes.

S'ha realitzat una revisió teòrica sobre la UEC i el perfil del col·lectiu que hi assisteix.

La recerca aplicada conté un recull de sis entrevistes a professionals de diferents Unitats d'Escolarització Compartida a Barcelona. De cada entrevista s'han extret diverses estratègies per tal de fer front a la necessitat detectada.

A partir de tot això és farà una proposta de bones pràctiques en relació a cada cas.

Paraules clau: absentisme, adolescents, bones pràctiques, estratègies d'intervenció, UEC (Unitat d'Escolarització Compartida).

Resumen

Título: Estrategias de intervención para afrontar el absentismo en la UEC.

En este estudio se presenta una recopilación de estrategias de intervención para afrontar el absentismo en la UEC (Unidad de Escolarización Compartida). La finalidad es dar herramientas a los profesionales para realizar prácticas de éxito frente a los adolescentes absentistas.

Se ha realizado una revisión teórica sobre la UEC y el perfil del colectivo que asiste.

La investigación aplicada contiene una recopilación de seis entrevistas a profesionales de diferentes Unidades de Escolarización Compartida de Barcelona. De cada entrevista se han extraído diversas estrategias para hacer frente a la necesidad detectada.

A partir de esto se hará una propuesta de buenas prácticas en relación a cada caso.

Palabras clave: absentismo, adolescentes, buenas prácticas, estrategias de intervención, UEC (Unidad de Escolarización Compartida).

Abstract

Title: Intervention strategies for dealing with absenteeism in the UEC.

This study presents a set of intervention strategies to address absenteeism at the UEC (Shared Schooling Unit). The aim is to give professionals the tools to carry out good practices to face absenteeism.

A theoretical review of the UEC and the profile of the group attending has been carried out. The applied research contains a compilation of six interviews with professionals from different Shared Schooling Units in Barcelona. Several strategies have been extracted from each interview to address the identified need.

From this, a proposal of good practices will be made in relation to each case.

Key words: absenteeism, good practices, intervention strategies, UEC (Shared Schooling Unit), teenagers.

SUMARI

1. INTRODUCCIÓ I JUSTIFICACIÓ	6
2. MARC TEÒRIC	8
2.1. Concepte UEC	8
2.1.1. Perfil de l'alumnat	9
2.1.2. Com accedir a una UEC	10
2.1.3. Marc legal que ampara la UEC	11
2.1.4. Currículum	14
2.1.5. Metodologia de la UEC	14
2.2. L'absentisme	15
2.2.1. Indicadors de risc de l'absentisme	17
2.3. Aspectes a tenir en compte per reduir l'absentisme	19
4. OBJECTIUS	24
4.1. Objectiu generals i específics	24
4.2. Objectius específics:	24
5. METODOLOGIA	25
5.1. Participants (mostra)	25
5.2. Instruments	32
5.3. Procediment (fases i temporalització)	33
6. RESULTATS	34
6.1. Prevenció	34
6.2. Model d'intervenció per l'alumnat que presenta un absentisme moderat.	38
6.3. Model d'intervenció davant l'alumnat que presenta un absentisme regular.	39
6.4. Model d'intervenció davant l'alumnat que presenta un absentisme crònic.	41
7. ANÀLISI I DISCUSSIÓ	46
7.1. Vincle	47
7.2. Tutoria	48
7.3. Treball en xarxa	49
7.4. Espai	51
7.5. Norma	52
7.6. Flexibilitat	53
7.7. Grup d'iguals	55
8. CONCLUSIONS	57
9. BIBLIOGRAFIA	60

SUMARI DE TAULES

Taula 1. Resum de les tipologies d'absentisme escolar definides pel Departament d'Ensenyament	16
Taula 2. Salesians Sant Jordi - UEC Cruïlla	26
Taula 3. Fundació Comtal - UEC Comtal	27
Taula 4. Fundació Mans a les Mans - UEC Bon port	28
Taula 5. Casal dels Infants - UEC Raval	29
Taula 6. Fundació Adsis - UEC Adsis	30
Taula 7. Fundació ACIS - UEC Acis	31
Taula 8. Dades de les entrevistes realitzades	32

SUMARI DE FIGURES

Figura 1. 7 Elements on ha d'intervenir l'educador/a	46
--	----

1. INTRODUCCIÓ I JUSTIFICACIÓ

Les Unitats d'Escolarització Compartida neixen a partir d'una necessitat que s'està donant en l'alumnat dels instituts d'educació secundària. És aquí, on em vaig formular la pregunta: Són realment els recursos i serveis que necessiten aquests adolescents o realment haurien de ser els mateixos IES que donin cabuda a aquesta part de l'alumnat? En moltes ocasions acostumem a escapar de les problemàtiques abans que afrontar-les i la creació de les Unitats d'Escolarització Compartida no deixen de ser un espai on aquest col·lectiu de joves, els quals se'ls etiqueta i se'ls hi atribueixen connotacions negatives, se'ls hi deixa un centre escolar on poder continuar cursant l'Educació Secundària Obligatòria sense molestar als altres companys i companyes de classe. Ara bé, és sorprenent que metodologies que fa anys que s'implementen a la UEC, com en són exemples: treballs, projectes, matèries més pràctiques, petits grups, entre altres, ara es comencen a implementar a escoles i se les cataloga d'escoles "modernes". Això em va fer pensar sí realment la metodologia i el model de la UEC era la resposta a la problemàtica que s'estava donant en una part de l'alumnat als IES o realment era un model educatiu a implementar en el mateix sistema.

Un cop feta aquesta valoració, em vaig adonar que era abastar un camp massa ampli, el qual jo no tenia les eines ni els coneixements necessaris per desenvolupar un projecte així. Així i tot, entenent la UEC com un model d'èxit escolar i d'exemple pel sistema educatiu, vaig pensar que potser podria millorar certs aspectes d'aquest servei, ja que com tots els recursos dirigits directament a les persones, estan en constant moviment i canvi, com la mateixa societat.

És així, com fent una observació durant les meves pràctiques a la UEC vaig poder veure com davant els casos d'absentisme, no es donava una resposta clara, sinó que es realitzaven solucions intentades i no hi havia un model clar davant aquesta necessitat que certs joves presentaven.

Així mateix, va ser com vaig plantejar el meu Treball de Final de Grau amb l'objectiu general de fer un recull d'estratègies d'intervenció per tal d'afrontar l'absentisme a la UEC, donant resposta a una necessitat que es dona entre els adolescents.

Per tal de fer el següent treball em centraré en 6 Unitats d'Escolarització Compartida situades a Barcelona les quals són les següents:

UEC Comtal.

UEC Casal dels Infants del Raval.

UEC Adsis

UEC Cruïlla

UEC Acis

UEC Bon port

El treball consistirà en entrevistes a dur a terme amb els equips educatius per conèixer protocols o solucions intentades que hagin efectuat davant casos d'adolescents absentistes.

El present treball consistirà en fer una recerca aplicada en l'àmbit de la UEC recollint les pràctiques i metodologies d'èxit realitzades pels professionals en relació als casos absentistes.

2. MARC TEÒRIC

Seguidament, es presenta el marc teòric en relació amb la UEC i els diferents àmbits de treball. Estarà dividit en tres parts. La primera serà la definició d'Unitat d'Escolarització Compartida i la seva normativa. La segona abordarà el concepte teòric d'absentisme i diferents bones pràctiques que es realitzen, i per acabar, en tercer punt, serà envers els elements a intervenir per part dels equips educatius per afrontar l'absentisme.

2.1. Concepte UEC

Les Unitats d'Escolarització Compartida (UEC) són centres educatius regulats pel Departament d'Ensenyament de la Generalitat que ofereixen la possibilitat de seguir l'etapa de l'Educació Secundària Obligatòria realitzant activitats específiques adaptades a les necessitats de l'alumnat.

La UEC està composta per tres termes que queden recollits i definits a continuació:

- La paraula "unitat" indica que la UEC treballa en centres educatius amb entitat física i jurídica pròpia. Les mateixes fundacions formen organismes propis on constitueixen la seva unitat i desenvolupen la seva labor.
- El concepte "escolarització" indica l'assoliment i consolidació de les competències bàsiques i objectius de l'etapa educativa on es troba l'alumnat de 14 a 16 anys per tal d'obtenir el títol de graduat d'Educació Secundària Obligatòria. Els ensenyaments són adaptats a les característiques i necessitats de l'alumnat amb l'objectiu d'adquirir habilitats que facilitin la inserció social i laboral, oferint aules amb ràtios d'alumnat més reduïdes, matèries específiques adaptades a les seves característiques i als seus coneixements de caràcter pràctic i teòric i una atenció més individualitzada.
- El concepte "compartida" defineix que l'entitat treballa estretament amb l'IES amb l'objectiu d'un possible retorn de l'adolescent. Així mateix, els continguts desenvolupats en la UEC van acord al currículum establert pel Departament d'Ensenyament i les competències treballades als IES corresponents de l'alumnat.

Els objectius de les Unitats d'Escolarització Compartida segons Passarín, M., & Martín, S. (2020) són els següents:

- Reduir l'absentisme escolar de 3r a 4t d'ESO.
- Afavorir l'acreditació de l'ESO amb l'aplicació d'un programa adaptat del currículum ordinari.
- Potenciar la continuïtat en els itineraris posteriors.
- Donar resposta a l'alumnat que manifesta conductes disruptives que distorsionen greument el funcionament de les classes.
- Recuperar la implicació de les famílies en relació a l'educació i el seguiment dels alumnes.

2.1.1. Perfil de l'alumnat

L'alumnat de la UEC són joves d'entre catorze i setze anys que no segueixen el sistema educatiu convencional en el qual es troben. En moltes ocasions ho expressen mitjançant conductes disruptives, absentisme i baix rendiment acadèmic. Aquest col·lectiu d'adolescents en termes generalitzats es troben en situacions de vulnerabilitat i risc que es tradueix en itineraris biogràfics marcats per l'adversitat.

Marxen (2009) escriu el següent:

Els adolescents han arribat a la UEC perquè, en la gran majoria dels casos, han demostrat patrons de conducta que els instituts no han pogut acollir; molt poques vegades arriben per una falta intel·lectual o per no poder seguir el ritme escolar per falta d'intel·ligència.

Els adolescents han adquirit fora de les institucions oficials un saber diferent de la vida; són molt àgils en l'adquisició de sabers, a reubicar-se, a detectar fallades de l'altre (adult) i a moure's en la vida urbana.(p.4)

2.1.2. Com accedir a una UEC

Per tal d'accedir a la UEC, l'alumnat només ho podrà fer en un caràcter excepcional i es produirà quan el centre hagi exhaurit totes les possibilitats d'adaptació i d'atenció personalitzada. L'alumnat haurà de tenir entre 14 i 16 anys, i haver cursat primer de la ESO.

Tanmateix, l'adolescent concretament no podrà fer la sol·licitud directament, sinó que els serveis territorials hauran de valorar quin és el perfil d'adolescents que té aquestes necessitats i han d'accedir a aquest recurs.

És així com, per tal d'accedir a la UEC, és necessari la proposta escrita del tutor/a de l'alumne o alumna i l'anàlisi de la proposta per part de l'equip educatiu de l'escola on l'adolescent pertany. Un cop presentada la proposta, si el director del centre aprova la sol·licitud, el centre podrà presentar la petició a inspecció, juntament de l'informe de l'EAP i l'acord escrit de la família o els tutors legals de l'alumnat.

Així mateix, inspecció valorarà la proposta i juntament amb l'equip de direcció territorial resoldran positivament o negativament la sol·licitud. Un cop efectuada la resolució, se li farà arribar a l'equip directiu del centre on l'alumnat cursa l'educació secundària obligatòria, nomenant la UEC on assistirà en el cas que sigui positiva.

Els informes que elaboraran el director/a del centre i l'EAP contindran informació referent a:

- Motius pels quals se sol·licita l'escolarització a la UEC.
- Actuacions prèvies a la proposta d'adaptació curricular.
- Document signat per la mare, pare o tutor legal, on consti que se'ls ha informat i que estan d'acord.

L'informe de l'EAP constarà de la valoració psicopedagògica de l'alumnat, necessitats que s'han percebut des de l'equip educatiu de l'escola i la justificació de la necessitat d'accedir a una UEC. En moltes ocasions aquest procés és llarg i dens, ja que comporta el treball en xarxa de molts professionals. (Sobrino, 2016)

2.1.3. Marc legal que ampara la UEC

La UEC dintre el marc legal de la Generalitat de Catalunya queda definida i emparada pel Decret 150/2017 de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu. S'especifica els graus d'atenció educativa de l'alumnat: mesures universals, addicionals o intenses.

En l'article 11 anomenat tipus de mesures i suports intenses, del Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu, es defineix el següent:

Constitueixen mesures i suports intenses adreçades a alumnes en risc d'abandonament escolar prematur o amb situacions socioeconòmiques i socioculturals especialment desfavorides que poden representar trets d'inadaptació al medi escolar, o d'exclusió social:

a) Les unitats d'escolarització compartida (UEC): unitats pensades per a alumnes a partir de tercer curs d'Educació Secundària Obligatòria. Són estratègies de diversificació curricular que permeten organitzar el currículum d'acord amb els àmbits d'aprenentatge i amb una clara orientació pràctica. (p. 8)

L'educació secundària obligatòria queda emparada per la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació. Els diferents articles de la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació determinen:

Article 52. Currículum.

2. El currículum s'orienta, entre altres finalitats, a la consecució dels objectius següents:

a) Desenvolupar la personalitat, les aptituds i les capacitats generals dels alumnes perquè adquireixin les competències i assoleixin el domini dels continguts que es determinin.

b) Capacitar els alumnes per a comprendre llur entorn i per a relacionar-s'hi d'una manera activa, crítica, cooperativa i responsable.

c) Aconseguir que els alumnes assoleixin el coneixement de les característiques socials, culturals, artístiques, ambientals, geogràfiques, econòmiques, històriques i lingüístiques del país, i també el coneixement d'altres pobles i comunitats.

- d) Aconseguir que els alumnes adquireixin unes bones habilitats comunicatives, una expressió i comprensió orals, una expressió escrita i una comprensió lectora correctes i el domini dels nous llenguatges.
- e) Aconseguir que els alumnes assoleixin un coneixement adequat del propi cos i adquireixin habilitats físiques i esportives.
- f) Afavorir l'aplicació en situacions diverses i l'actualització permanent dels coneixements adquirits pels alumnes.
- g) Capacitar els alumnes per a l'exercici de la ciutadania, amb respecte als drets i les llibertats fonamentals de les persones i als principis bàsics de la convivència democràtica.
- h) Capacitar els alumnes per al desenvolupament d'estratègies d'autoregulació dels aprenentatges, per a l'aprenentatge autònom i per a l'exercici d'activitats professionals.
- i) Capacitar els alumnes per a l'anàlisi crítica dels mitjans de comunicació i de l'ús de les noves tecnologies.
- j) Permetre una organització flexible, diversa i individualitzada de l'ordenació dels continguts curriculars, especialment als ensenyaments obligatoris, que faci possible una educació inclusiva.(p. 62)

Article 54. Calendari escolar i jornada escolar.

3. L'horari lectiu per a cada curs és de mil cinquanta hores per a l'educació secundària obligatòria. Per a la resta d'ensenyaments regulats per aquesta llei, la norma reglamentària que en concreti els aspectes curriculars ha de determinar el nombre d'hores lectives. (p.64)

Article 59. Educació secundària obligatòria.

4. L'ordenació de l'educació secundària obligatòria ha d'establir programes de diversificació curricular orientats a la consecució de la titulació. Aquests programes poden comprendre activitats regulars fora dels centres, en col·laboració, si escau, amb les administracions locals, i s'han de portar a terme amb les mesures de garantia que es determinin per reglament. (p.69).

Article 81. Criteris d'organització pedagògica dels centres per a l'atenció dels alumnes amb necessitats educatives específiques.

1. L'atenció educativa de tots els alumnes es regeix pel principi d'escola inclusiva.
2. Els projectes educatius dels centres han de considerar els elements curriculars, metodològics i organitzatius per a la participació de tots els alumnes en els entorns escolars ordinaris, independentment de llurs condicions i capacitats.
3. S'entén per alumnes amb necessitats educatives específiques:
  - a) Els alumnes que tenen necessitats educatives especials, que són els afectats per discapacitats físiques, psíquiques o sensorials, els que manifesten trastorns greus de personalitat o de conducta o els que pateixen malalties degeneratives greus.
  - b) Els alumnes amb necessitats educatives específiques derivades de la incorporació tardana al sistema educatiu o derivades de situacions socioeconòmiques especialment desfavorides. (p.90)

El Decret 187/2015, de 25 d'agost, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació secundària obligatòria, determina:

L'ordenació del currículum de l'educació secundària obligatòria s'estableix d'acord amb un model d'ensenyament i aprenentatge de caràcter competencial i en el marc d'un sistema que preveu l'orientació educativa i l'atenció a tot l'alumnat com la principal eina per afavorir la continuïtat formativa en els ensenyaments postobligatoris. (p.2).

La Llei 22/1998, de 30 de desembre, de la Carta municipal de Barcelona del Consorci d'Educació de Barcelona defineix:

Article 5.

1. Aquesta Carta es configura com a norma bàsica de l'ordenament jurídic propi del govern local de la ciutat de Barcelona. Qualsevol norma sectorial que afecti els governs locals ha de tenir en compte el règim especial de la ciutat de Barcelona, en els termes que estableix l'article 89 de l'Estatut d'autonomia. (p.3).

Article 123.

Es consideren àrees d'actuació en matèria d'educació als efectes d'aquesta Carta les següents:

- d) La gestió de tots els centres públics d'educació infantil, d'educació primària, d'educació secundària obligatòria i postobligatòria.
- h) L'execució dels programes d'educació compensatòria.
- i) La vigilància del compliment de l'escolaritat obligatòria. (p. 36).

2.1.4. Currículum

Els aspectes curriculars venen determinats d'acord amb un model d'ensenyament i aprenentatge en l'àmbit competencial, i en el marc del Decret 187/2015, de 25 d'agost, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació secundària obligatòria.

El currículum competencial es fonamenta en la identificació i el desplegament de les competències bàsiques dels diferents àmbits. Les matèries s'ajusten als continguts a treballar en els programes de diversificació curricular, tot i que cada entitat que consta del recurs de la UEC realitza les matèries que considera corresponents pel perfil d'alumnat que atén. Així i tot, la gran majoria comparteixen l'àmbit lingüístic i social, l'àmbit científic tecnològic i el pràctic, duent a terme tallers i matèries més manipulatives i dinàmiques.

2.1.5. Metodologia de la UEC

La metodologia a la UEC va estretament lligada amb el perfil de l'alumnat i les necessitats que presenten. És així, com la metodologia es caracteritza per ser pràctica, participativa, flexible, respectuosa i atractiva.

Dintre cada àmbit trobem diferents competències bàsiques i transversals que es treballen.

Metodologia pràctica i manipulativa, basada en tallers professionalitzadors i treball per projectes. El seu objectiu és transmetre continguts a l'alumnat per tal que els puguin aplicar i sigui d'utilitat a la seva vida diària, fomentant així un creixement i desenvolupament personal i cognitiu. Els treballs pràctics i manipulatius ajuden als adolescents a tenir una nova mirada envers el sistema educatiu i desmarcar-se d'etiquetes i metodologies que tenen molt arrelades i que els hi provoquen emocions negatives.

Metodologia participativa: la finalitat és implicar a les persones ateses i fer-les coneixedores que són l'eix vertebrador del seu procés d'aprenentatge, creant un ambient de confiança i obert a aportacions dels mateixos adolescents, on la seva opinió és valorada, i en cap cas, jutjada.

Metodologia flexible i respectuosa: el fet que a la UEC l'alumnat presenti cadascun una situació concreta i un procés determinat, cal que a l'hora d'intervenir el professional ho tingui

molt present i es mostri flexible i respectuós davant les intervencions i conductes dels adolescents.

Metodologia atractiva: inclou matèries les quals es fa ús de la gamificació com a estratègia d'aprenentatge, materials audiovisuals, dinàmiques, sortides, entre altres. L'objectiu és transmetre a l'adolescent una nova forma d'aprenentatge que vagi més acord a les seves necessitats, treballant valors com la responsabilitat, el compromís i el respecte. (Fundació Comtal, 2019).

2.2. L'absentisme

Molts dels adolescents es troben en situació de risc d'exclusió social i vulnerabilitat que normalment expressen mitjançant conductes disruptives, absentisme i baix rendiment acadèmic. En moltes ocasions, el professional es coneixedor d'estratègies d'intervenció davant conductes inadequades o un baix rendiment acadèmic, però en altres situacions no té eines per treballar amb l'adolescent absentista, ja que no pot actuar directament amb ell perquè no assisteix al servei.

L'absentisme és un terme que s'utilitza per a definir les absències reiterades de l'adolescent o la manca total d'assistència sense justificar en edat obligatòria al centre educatiu al qual forma part. (Bosch, 2018).

Segons Bosch i Muntal, A. (2018), existeixen diferents tipus d'absentisme:

- Absentisme esporàdic/puntual: l'adolescent no falta més d'un dia de forma injustificada a la UEC.
- Absentisme moderat: absentisme més regular i amb freqüència més elevada, entre 2 i 5 dies cada mes. L'alumnat té faltes reiterades de puntualitat i retards que afecten a primera hora del matí.
- Absentisme regular: entre 6 i 15 dies al mes. En moltes ocasions l'adolescent és impuntual o arriba tard.
- Absentisme crònic/total: entre 16 i 20 dies cada mes. En el cas del 100% de faltes d'assistència sense justificar, es consideraria abandonament escolar prematur.

Taula 1. Resum de les tipologies d'absentisme escolar definides pel Departament d'Ensenyament.

	<u>PUNTUAL</u>	<u>MODERAT</u>	<u>REGULAR</u>	<u>CRÒNIC</u>
<u>ABSENTISME SEGONS LA FREQUÈNCIA</u>	Menys de 5% de faltes 5 retards = 1 falta	Entre el 6% i el 25% de faltes	Superior al 25% fins al 75% de faltes	Superior al 75% fins al 100% de faltes
	Menys de 6 sessions lectives per mes, sense regularitat mensual	Entre 6 i 29 sessions lectives per mes	Entre 30 i 89 sessions lectives per mes	Entre 90 i 120 sessions lectives per mes
<u>DIA/MES</u>	1 dia per mes, sense regularitat mensual	Entre 1 i 5 dies per mes	Entre 6 i 15 dies per mes.	Entre 16 i 20 dies per mes

Font: Bosch, A. (2018). *L'absentisme escolar*. [Tesi doctoral, Universitat Politècnica de Catalunya].

Amb el perfil de l'alumnat de la UEC, l'absentisme va estretament lligat a les situacions en les quals es troben els adolescents. L'absentisme és un indicador de risc en l'àmbit relacional i familiar.

En el Pla d'actuació de l'educació compartida anomenat "Les Unitats d'Escolarització Compartida (UEC): un recurs extraordinari per a l'atenció de la diversitat a l'ESO", diu el següent:

3.1.4 Motius pels quals un alumne pot causar baixa en una UEC: a. Retorn de l'alumne al centre d'ESO, tal com estableix el punt anterior (3.1.3) b. En el moment que fa els 16 anys d'edat c. Després d'un mes d'absentisme injustificat. (p. 17).

2.2.1. Indicadors de risc de l'absentisme

La Subdirecció General de la Inspecció d'Educació (2015) recull que els indicadors de risc que apareixen amb més freqüència, amb un índex de major a menor, són els següents:

1. Baix rendiment escolar, dèficits evolutius i cognitius.
2. Desinterès general i manca de satisfacció pel que es fa a l'aula. Actitud passiva, inhibició, poc comunicatiu, retraïment, manca d'interès per realitzar els treballs a l'aula en més d'una matèria.
3. Desestructuració familiar i altres situacions de risc social (situació econòmica precària, despreocupació global pels fills, toxicomanies, alcoholisme o altres malalties greus, inestabilitat del nucli familiar).
4. Poca autoritat familiar.
5. No porta els materials ni fa les activitats pròpies de l'aprenentatge.
6. Manca d'expectatives personals, acadèmiques o laborals.
7. Problemes de salut.
8. Manca de puntualitat.
9. Desinterès familiar per l'escola, valors familiars i culturals allunyats dels valors escolars, canvis de centre freqüents.
10. Sobreprotecció dels fills/es.
11. Incorporació avançada d'alguns alumnes a la vida adulta, (treball, cura dels germans).
12. Manca en l'adquisició i la consolidació d'hàbits fonamentals (higiene, salut, alimentació, ordre, normes bàsiques de convivència,...). (p.21)

En la Subdirecció General de la Inspecció d'Educació (2015) recull tot un seguit de mesures i estratègies d'èxit davant casos d'absentisme:

Les mesures i estratègies d'èxit més rellevants que s'han identificat són les següents:

En relació amb el centre

- Protocols i circuits ben definits, amb delimitació clara dels nivells d'actuació dels diferents agents.

- Aplicació sistemàtica dels protocols i circuits per part de tot l'equip docent i del tècnic/a d'integració social
- Control diari de l'assistència de l'alumnat, organització sistemàtica del control informàtic, circuit intern de seguiment dels casos més greus, intervenció ràpida del centre, quan es donen retards reiterats i absències no previstes.
- Informació de l'absentisme a les famílies a través de la web del centre, fer constar les absències en els informes a les famílies ...
- Acollida individualitzada dels alumnes quan retornen al centre per millorar la motivació de l'alumne i la implicació de la família.
- Potenciació de la vinculació de l'alumne amb el centre a través d'actuacions que afavoreixin un bon clima relacional.
- Adaptació del currículum a les necessitats individuals de l'alumne, elaboració de plans individualitzats amb l'adaptació corresponent dels objectius, Programes de Diversificació Curricular.
- Revisió de metodologies d'aula adequades a les necessitats de l'alumnat.
- Adequació del model de tutoria. Tutoria compartida amb l'orientador o altre professor del grup. La tasca tutorial com a mecanisme de control i seguiment de l'assistència.
- Concreció de compromisos individuals amb els alumnes, interacció institut-famílies.
- Adopció de mesures correctores específiques adaptades a cada alumne.
- Implicació i lideratge de la direcció: criteris d'assignació de tutories al professorat, seguiment i coneixement per part de l'equip directiu dels alumnes absentistes, en els casos d'alt risc, assignació d'un tutor de seguiment específic amb acompanyament diari de l'alumne.
- Identificació dels factors de risc que poden afavorir l'absentisme.
- Incorporació dels alumnes en la gestió del control d'absències. (p.22)

En relació amb l'entorn

- Coordinació efectiva primària-secundària.
- Bona coordinació amb el serveis i agents externs. Presència freqüent a la comissió social del referent habitual dels serveis socials per facilitar intervencions immediates.
- Bon funcionament de les comissions socials i d'atenció a la diversitat amb compliment de compromisos.
- Aplicació del protocol local d'absentisme, en els casos que existeix.
- Bon funcionament dels projectes de diversificació curricular. (p.22).

2.3. Aspectes a tenir en compte per reduir l'absentisme

El primer aspecte, el vincle:

La teoria del vinculo de Pichon-Riviere (1980), comenta el següent:

Un vinculo es, entonces, un tipo particular de relación de objeto: la relación de objeto está constituida por una estructura que funciona de una determinada manera. Es una estructura dinámica en continuo movimiento, que funciona accionada o movida por factores instintivos, por motivaciones psicológicas. Podemos definir el vinculo como una relación particular con un objeto; de esta relación particular resulta una conducta más o menos fija con ese objeto, la cual forma una pauta de conducta que tiende a repetirse automáticamente, tanto en la relación interna como en la relación externa con el objeto.

El objeto también va a modificar su conducta en base a la actuación del sujeto, siendo el vinculo una relación bidireccional en que ambos elementos en comunicación se influyen mutuamente de forma dinámica y motivada por necesidades psicológicas.

Allidière, N. (2004) *El vinculo profesor-alumno. Una lectura psicológica*. Editorial Biblos diu el següent:

Los primeros vinculos vividos en la infancia teñiran afectivamente el resto de los vinculos futuros. Esto se produce porque el psiquismo, en su obstinada tendencia a la repetición reactualizará con los personajes del presente las modalidades de vincularse del pasado y la transferencia afectiva. (p.20)

LA ASIMETRÍA DEL VÍNCULO. La asimetría constitutiva del vinculo pedagógico otorga al profesor o profesora el poder de decisión sobre el "destino" del estudiante. Si es ejercido sin arbitrariedades y con justicia, además de democratizar los vinculos en la clase, dará la posibilidad "extra" a los estudiantes de experimentar una relación humana positiva con su profesor o profesora, en la que su esfuerzo sea reconocido y

auténticamente valorizado y su irresponsabilidad o negligencia sean sancionadas. Si por el contrario es ejercido despóticamente, el poder derivado del rol docente servirá, como se señaló antes, para el despliegue de los aspectos sádicos de la personalidad del docente. (p.26).

En segon lloc, la tutoria. Conceptualitzacions teòriques:

Puerta, C. (2016) comenta que la tutoria és:

Acción educativa intencionada que se fundamenta en la cercanía, en la disposición para afectar y dejarse afectar por el otro, teniendo como horizonte primordial la potencialización de sus capacidades, de tal manera que este siga configurando y moldeando sus sueños y esperanzas (s.f.).

La SEP (2017) ho defineix de la següent forma:

Aquel proceso de acompañamiento mediante una serie de actividades organizadas que guían al estudiante para recibir atención educativa personalizada e individualizada de parte del docente a cargo, por medio de la estructuración de objetivos, programas, organización por áreas técnicas de enseñanza apropiadas e integración de grupos conforme a ciertos criterios y mecanismos de monitoreo y control, para ofrecer una educación compensatoria o enmendadora a las alumnas y los alumnos que afrontan dificultades académicas (p.127).

En tercer lloc, destacar el treball en xarxa:

Llorens (2018) diu el següent:

La metodologia del treball en xarxa permet el desenvolupament d'una feina cooperativa, horitzontal, participativa i democràtica, empoderant als agents que intervenen per aconseguir uns objectius comuns (Torres, 2013). Això s'ha de fer compartint esforços i recursos i, en l'àmbit de l'educació, esdevé un procés dialògic i de construcció personal dels alumnes. Almirall (2013) diu que "l'alumnat aprèn més i millor quan es troba en un entorn col·laboratiu entre l'escola i la seva família" (p. 59). El treball en xarxa o el treball col·laboratiu són eines que coadjuven a aconseguir objectius comuns de tots els agents implicats en els processos d'ensenyament i

d'aprenentatge, i més quan aquests agents tenen rutes divergents o avancen paral·lelament. (Llorens, 2018)

Aquesta tasca col·laborativa s'ha de centrar, de la mateixa manera que ho hauran de fer els professionals i serveis externs, en conèixer l'alumne i el seu entorn, establir uns criteris educatius comuns, oferir uns models d'intervenció i ajudar a conèixer la funció educativa del centre (Marín, 2013); i això, tal com assenyala el Departament d'Ensenyament (2014), s'ha de fer desenvolupant un sistema de treball i un ambient de coordinació i col·laboració, presidit per la mútua confiança entre tots els agents.

Allidière (2004) diu el següent: "Las experiencias de los primerísimos años de la vida dejan un aprendizaje vivencial de modelos o estructuras de conducta, de modos de vincularse, que luego se reiteran en las sucesivas relaciones a lo largo de toda la vida."

En quart lloc, l'espai:

Ruiz, J. (1994) diu el següent en relació al concepte d'aula:

El aula como concepto ecosistémico va más allá del angosto espacio tradicional, en el que la labor educativa queda constreñida a un espacio muy concreto, para ampliarse a los espacios abiertos propios del mundo tecnológico, con un estilo cada vez más abierto. El aula podemos considerarla como: —~ El espacio característico de los centros del sistema formal. — El espacio abierto de gran multiuso por ciclos, departamentos y dependiendo de la naturaleza de las actividades que acometemos. Los espacios abiertos y caracterizados de los modelos de enseñanza presencial o no. — Los espacios semiabiertos bien, en centros asociados o en otros departamentos, y los espacios concretos para el desarrollo de tareas instructivas-educativas. (p.99)

El espacio escolar ha de adaptarse a las distintas etapas evolutivas de los alumnos, a las agrupaciones que por este motivo se realicen, a los objetivos específicos que en cada una de ellas pretendan conseguir los alumnos y a la interrelación entre éstos. (p.100)

Vaja, A. (2014) diu el següent:

Crear espacios para que cada participante haga su propio relato y luego pueda escuchar a los demás contribuiría a construir vínculos relacionales auténticos entre docentes y estudiantes, así como también entre docentes y alumnos entre sí. Empezar a pensar formas de incluir y trabajar los relatos en el aula podría ser un camino válido hacia la construcción de una comunidad educativa más rica y cohesionada. (p.8).

En cinquè lloc, la flexibilitat:

Tarabini, A. (2018) comenta el següent:

Per nosaltres la paraula clau és flexibilitat. La meva hipòtesi és que si construïm itineraris flexibles personalitzats que necessiten el seu temps, arribarem a tenir la construcció personal de l'èxit, una millora de les competències professionals i una millora de l'ocupabilitat (Membre de l'equip del Llindar). (p.58).

Martínez, J. (2011). diu el següent:

Hoy día se opta por un perfil docente basado en competencias con vistas a la formación de profesionales críticos y reflexivos, autónomos, flexibles, para adecuarse a la realidad de sus aulas y a la particularidad de sus alumnos, y con capacidad e iniciativa propia para plantear alternativas pedagógicas. Es preciso, pues, que la docencia se entienda como una profesión que requiere una permanente actitud crítica y reflexiva.

Se describen las principales virtudes y cualidades deseables que todo buen docente debe poseer, tales como flexibilidad, energía, autoridad, responsabilidad y dedicación pero, sobre todo, pasión por su trabajo. (p. 104).

En sisè lloc, el grup d'iguals:

Tal com diu Bustillo, M. Martín, E. Pérez, Y. Rodríguez, T. (2008) referenciant a (Díaz-Aguado, 1996; Shaffer, 2002) "Existe un elevado consenso a la hora de reconocer la importancia que la relación con el grupo de iguales tiene para un adecuado desarrollo emocional, cognitivo y social ".

Tal com diu Bustillo, M. Martín, E. Pérez, Y. Rodríguez, T. (2008) referenciant a (Buhs, Ladd, y Herald, 2006; Díaz-Aguado, 2003; Moroz y Jones, 2002; Shaffer, 2002) “En este sentido, diversos trabajos confirman que la interacción con los compañeros de clase se relaciona con la adaptación escolar, el rendimiento académico e incluso con la adaptación socioemocional durante la vida adulta.”

4. OBJECTIUS

El present treball persegueix l'objectiu de fer un recull d'estratègies d'intervenció que realitzen els professionals per tal d'afrontar l'absentisme a les Unitats d'Escolarització Compartida. La finalitat es dotar al professional d'eines per tal d'abordar la problemàtica en matèria preventiva i un cop l'alumnat ja és absentista. A partir de les diferents tipologies d'absentisme definides per Bosch (2018) i les entrevistes dutes a terme a les UECs mencionades, es defineixen les pràctiques a realitzar davant cada cas.

4.1. Objectiu generals i específics

- Recollir bones pràctiques davant dels casos absentistes a la UEC.

4.2. Objectius específics:

- Fer un anàlisi d'accions que hagin funcionat a sis UECs.
- Realitzar entrevistes amb professionals de l'àmbit.
- Conèixer la visió dels professionals en relació l'absentisme a la UEC.
- Conèixer el funcionament i les metodologies diferents que hi ha a la UEC d'un mateix territori.
- Orientar als professionals davant casos absentistes.

5. METODOLOGIA

A continuació, es presenta la metodologia del projecte. Està dividit en tres parts. La primera part són els participants que han format part i la seva justificació. La segona part són els instruments utilitzats, i per acabar, les fases i temporalitat del treball.

5.1. Participants (mostra)

Per tal de fer un recull de les pràctiques que han funcionat davant casos absentistes a la UEC, els participants entrevistats seran coordinadors, educadors i educadores que treballin al recurs.

Els professionals de la UEC són els que duen a terme la intervenció diària amb els adolescents i joves, i els que han de tenir les eines per tal de donar atenció a les persones ateses. Les Unitats d'Escolarització Compartida són de la ciutat de Barcelona. Són les següents: UEC Cruïlla, UEC Comtal, UEC Bon port, UEC Casal dels Infants del Raval, UEC Adsis i UEC Acis. En total s'entrevistaran a 6 persones.

La mostra triada i la delimitació del territori és per dues qüestions diferents. La inicial, és pel col·lectiu amb el que es treballa, per tal que tingui el màxim d'elements en comú possibles, malgrat que en una mateixa ciutat puguin haver-hi moltes desigualtats econòmiques i d'oportunitats. El segon factor és pel funcionament de les Unitats d'Escolarització Compartida de la ciutat de Barcelona, ja que és diferent a la de la resta de Catalunya. Les Unitat d'Escolarització Compartida de Barcelona són licitacions públiques del Consorci d'Educació de Barcelona, el qual és aquest qui determina el seu funcionament, i les que es troben fora de Barcelona pertanyen a la Generalitat de Catalunya. Una de les principals diferències es troben en el finançament. Les UECs de la ciutat de Barcelona el pagament és per bloc, indiferentment dels adolescents que atenguis, rebràs uns diners anuals. En canvi a la resta de Catalunya el pagament és per adolescent.

5.1.1. Fitxes d'anàlisi de les entitats participants

Taula 2. Salesians Sant Jordi - UEC Cruïlla

Nom de l'entitat	Salesians Sant Jordi - UEC Cruïlla
Missió i valors de l'entitat	<p>La seva missió és donar atenció als infants, adolescents, joves i les seves famílies que es trobin en situació de vulnerabilitat social.</p> <p><u>Valors:</u> Acollida incondicional, acompanyament individual, flexibilitat i adequació, política de recursos humans de qualitat, implicació en el territori (treball comunitari), treball en xarxa, participació, comunicació i transparència, infraestructures i sostenibilitat.</p>
Barri en el que s'ubica la UEC	Torre Baró
Equip educatiu (número de professionals i càrrec que ocupen)	2 Educadores 1 Coordinador
Número de places que té la UEC	18
Número de places que estan ocupades	18
Número d'alumnes absentistes (en el curs actual)	1 absentista crònic. 3 absentistes moderats/regular.
Horari	<p>Referent a l'horari, Ivan Manzano comenta:</p> <p>Primera part de l'horari fem un assemblea on s'avaluen els adolescents el dia anterior, generant una discussió amb el grup de com has estat el dia anterior, i a partir d'aquí et poses nota. Arranquem classes amb les més instrumentals a primera hora, després fem un petit descans i a continuació passem a fer tallers o l'àmbit més pràctic.</p> <p>A les aules fem dos grups diferents amb màxim 9 alumnes a cada grup i en els tallers dividim en tres grups amb màxim 6 alumnes. Intentem que els grups almenys un trimestre siguin els mateixos, però nosaltres sempre diem que els dos grups estan constantment canviant-se, sempre mirant pel benefici de la persona. En l'esport o FP, que és formació a la persona sí que treballem plegats. (E, Ivan. Manzano.)</p>

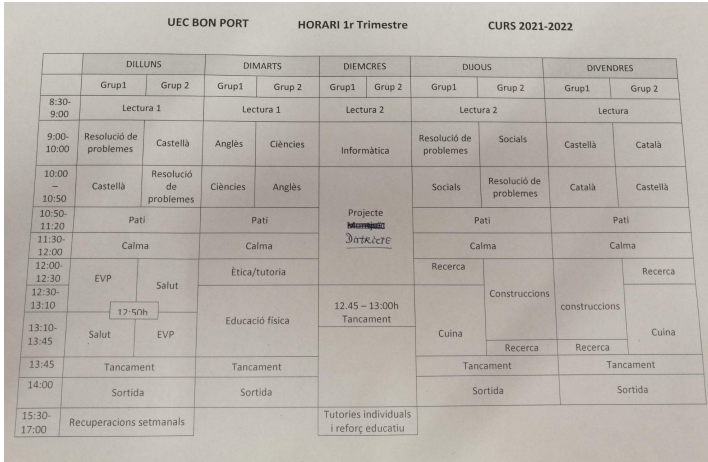
Font: pròpia

Taula 3. Fundació Comtal - UEC Comtal.

Nom de l'entitat	Fundació Comtal - UEC Comtal																																																																																												
Missió i valors de l'entitat	La seva missió és la formació i inserció d'infants, adolescents i joves que es troben en situació de risc d'exclusió social a Barcelona. Valors: Transformació, compromís i transcendència.																																																																																												
Barri en el que s'ubica la UEC	Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera.																																																																																												
Equip educatiu (número de professionals i càrrec que ocupen)	1 Coordinadora 4 Educadores																																																																																												
Número de places que té la UEC	15 (en situació d'emergència poden arribar a 17)																																																																																												
Número de places que estan ocupades	15																																																																																												
Número d'alumnes absentistes actualment	3 absentistes moderats.																																																																																												
Horari	<p>Tenen dos grups</p> <p>1r Grup:</p> <table border="1"> <caption>HORARI SETMANAL Curs 2021-2022</caption> <thead> <tr> <th>UEC 1er Grup</th> <th>DILLUNS</th> <th>DIMARTS</th> <th>DIMECRES</th> <th>DIJOUS</th> <th>DIVENDRES</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>9-10h</td> <td>llengua Estrangera</td> <td>Glències naturals</td> <td>Glències Socials/Història</td> <td>llengua Catalana</td> <td>Glències naturals</td> </tr> <tr> <td>10-11h</td> <td>llengua Catalana</td> <td>Matemàtiques</td> <td>llengua Estrangera</td> <td>Tutoria</td> <td>Matemàtiques</td> </tr> <tr> <td>11-11.30h</td> <td>descans</td> <td>descans</td> <td>descans</td> <td>descans</td> <td>descans</td> </tr> <tr> <td>11.30-12.30h</td> <td>TICS</td> <td>llengua Castellana</td> <td rowspan="3">Cuina</td> <td>llengua Castellana</td> <td>Educació Emocional</td> </tr> <tr> <td>12.30-13.30h</td> <td>ApS</td> <td>Glències Socials/Història</td> <td>Educació Emocional</td> <td>Tutoria</td> </tr> <tr> <td>13.30-14.30h</td> <td>Meditació</td> <td>Educ. Visual i plàstica</td> <td>Educ. Visual i plàstica</td> <td>Educació Física</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td>DINAR</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>2n Grup:</p> <table border="1"> <caption>HORARI SETMANAL Curs 2020-2021</caption> <thead> <tr> <th>UEC 2n Grup</th> <th>DILLUNS</th> <th>DIMARTS</th> <th>DIMECRES</th> <th>DIJOUS</th> <th>DIVENDRES</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>9-10h</td> <td>Glències naturals</td> <td>llengua Estrangera</td> <td>Glències naturals</td> <td>llengua estrangera</td> <td>llengua Catalana</td> </tr> <tr> <td>10-11h</td> <td>llengua Castellana</td> <td>llengua Castellana</td> <td>Matemàtiques</td> <td>llengua Catalana</td> <td>Glències Socials/Història</td> </tr> <tr> <td>11-11.30h</td> <td>descans</td> <td>descans</td> <td>descans</td> <td>descans</td> <td>descans</td> </tr> <tr> <td>11.30-12.30h</td> <td>Matemàtiques</td> <td rowspan="3">Cuina</td> <td>Educació Emocional</td> <td>Glències Socials/Història</td> <td>Educ. Visual i plàstica</td> </tr> <tr> <td>12.30-13.30h</td> <td>TICS</td> <td>FOI</td> <td>ApS</td> <td>Tutoria</td> </tr> <tr> <td>13.30-14.30h</td> <td>Educ. Visual i plàstica</td> <td>Meditació</td> <td>Educació Emocional</td> <td>Educació Física</td> </tr> <tr> <td>14.30-15.30h</td> <td></td> <td>DINAR</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	UEC 1er Grup	DILLUNS	DIMARTS	DIMECRES	DIJOUS	DIVENDRES	9-10h	llengua Estrangera	Glències naturals	Glències Socials/Història	llengua Catalana	Glències naturals	10-11h	llengua Catalana	Matemàtiques	llengua Estrangera	Tutoria	Matemàtiques	11-11.30h	descans	descans	descans	descans	descans	11.30-12.30h	TICS	llengua Castellana	Cuina	llengua Castellana	Educació Emocional	12.30-13.30h	ApS	Glències Socials/Història	Educació Emocional	Tutoria	13.30-14.30h	Meditació	Educ. Visual i plàstica	Educ. Visual i plàstica	Educació Física				DINAR			UEC 2n Grup	DILLUNS	DIMARTS	DIMECRES	DIJOUS	DIVENDRES	9-10h	Glències naturals	llengua Estrangera	Glències naturals	llengua estrangera	llengua Catalana	10-11h	llengua Castellana	llengua Castellana	Matemàtiques	llengua Catalana	Glències Socials/Història	11-11.30h	descans	descans	descans	descans	descans	11.30-12.30h	Matemàtiques	Cuina	Educació Emocional	Glències Socials/Història	Educ. Visual i plàstica	12.30-13.30h	TICS	FOI	ApS	Tutoria	13.30-14.30h	Educ. Visual i plàstica	Meditació	Educació Emocional	Educació Física	14.30-15.30h		DINAR			
UEC 1er Grup	DILLUNS	DIMARTS	DIMECRES	DIJOUS	DIVENDRES																																																																																								
9-10h	llengua Estrangera	Glències naturals	Glències Socials/Història	llengua Catalana	Glències naturals																																																																																								
10-11h	llengua Catalana	Matemàtiques	llengua Estrangera	Tutoria	Matemàtiques																																																																																								
11-11.30h	descans	descans	descans	descans	descans																																																																																								
11.30-12.30h	TICS	llengua Castellana	Cuina	llengua Castellana	Educació Emocional																																																																																								
12.30-13.30h	ApS	Glències Socials/Història		Educació Emocional	Tutoria																																																																																								
13.30-14.30h	Meditació	Educ. Visual i plàstica		Educ. Visual i plàstica	Educació Física																																																																																								
			DINAR																																																																																										
UEC 2n Grup	DILLUNS	DIMARTS	DIMECRES	DIJOUS	DIVENDRES																																																																																								
9-10h	Glències naturals	llengua Estrangera	Glències naturals	llengua estrangera	llengua Catalana																																																																																								
10-11h	llengua Castellana	llengua Castellana	Matemàtiques	llengua Catalana	Glències Socials/Història																																																																																								
11-11.30h	descans	descans	descans	descans	descans																																																																																								
11.30-12.30h	Matemàtiques	Cuina	Educació Emocional	Glències Socials/Història	Educ. Visual i plàstica																																																																																								
12.30-13.30h	TICS		FOI	ApS	Tutoria																																																																																								
13.30-14.30h	Educ. Visual i plàstica		Meditació	Educació Emocional	Educació Física																																																																																								
14.30-15.30h		DINAR																																																																																											

Font: pròpia

Taula 4. Fundació Mans a les Mans - UEC Bon port

Nom de l'entitat	Fundació Mans a les Mans - UEC Bon port
Missió i valors de l'entitat	La missió de l'entitat és fer possible accions educatives i de millora de la situació social d'infants, adolescents i joves, posant especial atenció en aquells i aquelles en situació de risc social. <u>Valors:</u> amor, llibertat, pau, justícia i humanisme cristià.
Barri en el que s'ubica la UEC	Zona Franca
Equip educatiu (número de professionals i càrrec que ocupen)	1 Coordinador 2 Educadores
Número de places que té la UEC	12 (amb possibilitat de 17).
Número de places que estan ocupades	9
Número d'alumnes absentistes actualment	2 absentistes moderats/regulars
Horari	Hi ha dos grups: <p>The image shows a detailed timetable for the first trimester of the 2021-2022 course. It is organized by day of the week (Dilluns, Dimarts, Dimecres, Dijous, Divendres) and time slots. The timetable includes subjects like Lectura, Resolució de problemes, Anglès, Ciències, Informàtica, Socials, Castellà, Català, Patí, Calma, Recerca, Ètica/tutoria, Educació física, Tancament, and Recuperacions setmanals. There are also specific activities like 'Projecte Microprojectes' and 'Tutories individuals i reforç educatiu'.</p>

Font: pròpia

Taula 5. Casal dels Infants - UEC Raval

Nom de l'entitat	Casal dels Infants - UEC Raval
Missió i valors de l'entitat	<p>La seva missió és construir una societat més justa i equilibrada, oberta i acollidora, formada per persones de mirada crítica. Una societat responsable i que no accepti que la pobresa sigui hereditària.</p> <p><u>Valors:</u> Inclusió, empatia, perseverància, col·laboració i responsabilitat.</p>
Barri en el que s'ubica la UEC	Raval
Equip educatiu (número de professionals i càrrec que ocupen)	<p>1 coordinadora</p> <p>1 educador/a</p> <p>1 educador/a tallerista</p>
Número de places que té la UEC	15
Número de places que estan ocupades	12
Número d'alumnes absentistes (en el curs actual)	<p>1 absentista moderat</p> <p>2 absentista crònic</p>
Horari	<p>Hi ha dos grups:</p> <p>Els adolescents tenen un horari d'arribada entre les 8.30h i les 8.45h. I després marxen els dilluns i dimarts a les 14.30h i dimecres dijous i divendres a les 14h. Tenen mitja hora de descans a l'hora del pati que és de 11h a 11:30h.</p> <p>Els 15 minuts inicials es fa l'acollida fins les 9h on es fa una assemblea. Les dos primeres hores es fan matèries generals (9h-11h), i la segona franja (11:30 - 14:30h) tenim cuina, tallers, sortides, cultura i valors, aprenentatge i servei, construcció de materials. Divendres es fa assemblea i educació física.</p>

Font: pròpia

Taula 6. Fundació Adsis - UEC Adsis

Nom de l'entitat	Fundació Adsis - UEC
Missió i valors de l'entitat	<p>Construïm una societat més justa, solidària i inclusiva en la qual s'accepti la diversitat com un valor i on cada persona pugui desenvolupar el seu projecte de vida. Creiem en la capacitat de canvi de cada persona i ens comprometem amb les que són més vulnerables des de la proximitat i l'acompanyament.</p> <p><u>Valors:</u> centralitat de la persona, fraternitat, utopia transformadora, participació, igualtat i transparència.</p>
Barri en el que s'ubica la UEC	El Carmel
Equip educatiu (número de professionals i càrrec que ocupen)	<p>1 Coordinadora</p> <p>2 Educadores</p>
Número de places que té la UEC	16
Número de places que estan ocupades	10
Número d'alumnes absentistes (en el curs actual)	3 absentistes regulars.
Horari	<p>Hi ha dos grups:</p> <p>Grup 1. Alumnes de 2n i 3r.</p> <p>Grup 2. Alumnes finalistes.</p> <p>L'horari és de 9h a 11:10h. Les matèries instrumentals (català, castellà, anglès, matemàtiques, naturals, etc). I després del pati, fan tallers. Aquí a la UEC fem taller d'estètica, taller de cuina i taller artístic. Estem intentant iniciar un taller d'hort. Dins de l'horari tenim temps d'assemblea, de tutoria de grup, d'orientació professional, acadèmica, tutories individuals, etc, com a més transversals.</p>

Font: pròpia

Taula 7. Fundació ACIS - UEC Acis

Nom de l'entitat	Fundació ACIS - UEC
Missió i valors de l'entitat	<p>La missió de la Fundació ACIS és la d'acollir i acompanyar infants, joves i adults, en el seu procés de creixement personal i social, tot contribuint a la capacitat i l'educació integral de l'individu.</p> <p><u>Valors:</u> educació social, educació activa, educació catalana i educació cristiana.</p>
Barri en el que s'ubica la UEC	Gràcia
Equip educatiu (número de professionals i càrrec que ocupen)	1 Coordinadora 4 Professors
Número de places que té la UEC	30
Número de places que estan ocupades	24
Número d'alumnes absentistes (en el curs actual)	9 Absentistes moderats/regulars. 1 Absentista crònic.
Horari	<p>Hi ha dos grups d'aula i tallers.</p> <p>De 8h a 11h hi ha les matèries troncal. De 11h a 11:30h l'alumnat té pati. Després de 11:30h a 14h hi ha dos tallers. Els grups en els tallers no són tancats i tots els adolescents passen per tots els tallers. Hi ha fusteria, hort i jardí, informàtica, cultura i valors, salut, competències personals i educació física.</p>

Font: pròpia

5.2. Instruments

Per tal de realitzar la recerca es faran entrevistes a sis professionals d'unitats d'escolarització compartida diferents, però que comparteixen totes el mateix territori, en aquest cas la ciutat de Barcelona.

L'entrevista és semiestructurada, la qual el guió fet servir es pot veure recollit a l'annex 1. L'entrevista té unes preguntes definides, però no se seguirà un ordre amb les persones entrevistades. La elecció d'aquesta eina és per tal de estandarditzar una sèrie de qüestions definides anteriorment, per tal de complir així els objectius plantejats en el treball teòric.

Els resultats obtinguts són qualitius, ja que no es basen en fets objectius, sinó en la valoració del professional. Les estratègies i eines recollides de l'entrevista són orientacions de pràctiques que han funcionat o han sigut solucions intentades depenen del cas exposat.

La recollida de dades es realitzarà a través de les entrevistes amb els professionals. Es gravarà cada entrevista i quedarà transcrita a l'annex. El motiu del qual es fa ús d'aquesta tècnica, és la interacció de l'autor del treball amb el professional, permetent conèixer l'espai i les necessitats del col·lectiu i les vivències en primera persona dels equips educatius.

Tanmateix, es farà demanda de documentació de l'entitat, el qual són dades objectives, per complementar les dades extretes.

Taula 8. Dades de les entrevistes realitzades.

UEC	Persona entrevistada	Data d'entrevista	Durada d'entrevista
UEC Cruïlla	Ivan Manzano (coordinador)	21/03/2022	44:48
UEC Comtal	Wendy Dijis (educadora)	06/04/2022	22:15
UEC Bon port	Hilario Ibáñez (coordinador)	20/04/2022	43:25
UEC Casal dels Infants del Raval	Adrià Grau (educador)	22/04/2022	34:18
UEC Adsis	Carol Gonzalez (coordinadora)	25/04/2022	50:26
UEC Acis	Nuria Marcús	09/05/2022	56:42

	(coordinadora)		
--	----------------	--	--

Font: pròpia

5.3. Procediment (fases i temporalització)

El treball s'emmarca en cinc fases diferents:

- La primera fase es basa en el disseny de la recerca. El projecte es desenvoluparà a la ciutat de Barcelona i amb relació a les Unitats d'Escolarització Compartida que la formen. El treball tindrà una temporalitat de sis mesos.
- La segona fase és la detecció de la necessitat. S'ha comprovat que en la UEC hi han casos absentistes que el professional no té eines per tal d'abordar-ho. Es realitza durant el mes de Gener.
- Tercera fase. Cerca d'autors i referències jurídiques de la UEC. Elaboració del Marc teòric. Es realitza al Gener i Febrer.
- Quarta fase. S'escolleix la metodologia a emprar per tal de donar cobertura a la necessitat detectada i es fan entrevistes a professionals per tal de conèixer diferents pràctiques i estratègies que hagin funcionat davant de casos d'absentisme. També es fa un recull d'anàlisi documental de l'entitat. Es realitzen entrevistes durant el mes de Març i Abril.
- Cinquena fase. Es fa recollida dels resultats extrets de les diferents entrevistes i es redacta l'anàlisi i discussió de les respostes obtingudes. Es realitza durant el mes d'Abril i Maig.
- Sisena fase. A partir dels resultats obtinguts es redactaran les conclusions del treball.

6. RESULTATS

Un cop realitzades les entrevistes s'han recollit els resultats en 2 apartats diferents, un en matèria preventiva i un altre en tres models diferents. Els models s'han establert a partir d'una classificació de tres tipologies d'absentisme diferent, tenint en compte el perfil de l'alumnat. El primer model fa referència a un perfil que només falta entre 2 i 5 dies al mes. El segon model, no assisteix entre 6 i 15 dies, i, finalment, l'últim, falta entre 16 i 20 dies al mes.

Bosch, A. (2018) defineix tres tipologies diferents d'absentisme:

- Absentisme moderat: absentisme més regular i amb freqüència més elevada, entre 2 i 5 dies cada mes. L'alumnat té faltes reiterades de puntualitat i retards que afecten a primera hora del matí.
- Absentisme regular: entre 6 i 15 dies al mes. En moltes ocasions l'adolescent és impuntual o arriba tard.
- Absentisme crònic/total: entre 16 i 20 dies cada mes. En el cas del 100% de faltes d'assistència sense justificar, es consideraria abandonament escolar prematur.

6.1. Prevenció

Un cop definides la tipologia d'absentisme que s'ha observat en les Unitats d'Escolarització Compartida analitzades, és important comentar les diferents accions que han dut a terme els professionals davant cada cas.

Així i tot, les diferents UECs duen a terme accions en matèria preventiva, per tal d'afrontar l'absentisme.

1. **Elaborar un calendari conjunt.** La Wendy de UEC Comtal explica que una de les problemàtiques que s'han trobat, és que l'alumnat no és conscient dels dies que falten o arriben tard. És així, com proposa que amb l'alumnat es realitzi un calendari mensual amb quadres molt grans, els quals diàriament els joves s'encarreguen d'apuntar l'hora que arriben i si venen o no. En el cas que no vinguin el professional marca el seu calendari com que no ha assistit. El calendari del qual els joves són

responsable el repassen en les tutories de seguiment que es realitzen. (Es pot veure l'entrevista a l'annex 3).

2. **Assembles d'avaluació del dia anterior.** Ivan Manzano de la UEC Cruïlla, ens comenta que ells en el seu recurs fan un espai d'acollida quan els adolescents arriben al recurs. Fan una assemblea on els mateixos adolescents s'avaluen envers el dia anterior, generant una discussió amb el grup i a partir d'aquí es posen nota. Aquest espai els ajuda a ubicar-se al recurs i a conscienciar-se de les seves assistències. Ho fan a través d'un excel. (Es pot veure l'entrevista a l'annex 2).
3. **Tutories de seguiment setmanals.** Un aspecte que comparteixen totes les Unitats d'Escolarització Compartida que és essencial per l'acompanyament als joves i prevenció de l'absentisme són les tutories individuals setmanals que es realitzen, que ajuden a reforçar el vincle i que el jove senti que allò és un espai segur per ells.
4. **Contacte diari amb familiars o tutors referent.** Un altre aspecte per tal de prevenir l'absentisme és la comunicació constant i fluida amb les famílies. En termes generals, totes les Unitats d'Escolarització Compartida cada dia truquen o envien un missatge de text als familiars o tutors referents dels joves en el cas hipotètic que no hagin assistit. Involucrar a les famílies a l'etapa educativa dels adolescents ajuda a prevenir l'absentisme.
5. **Està en constant comunicació amb els agents socials als quals estigui vinculat el jove.** Adrià Grau explica que a la UEC del Casal dels Infants del Raval es coordinen amb tots els recursos que estan vinculats els joves i això permet que si el jove li passa alguna cosa, tots els agents es puguin reunir i treballar-ho conjuntament perquè l'adolescent continuï assistint. (Es pot veure l'entrevista a l'annex 5).
6. **Adaptació de les programacions.** Nuria Marcús de la UEC Acis ens comenta la importància d'una bona programació i tallers orientats a les seves necessitats. Les programacions és una eina de vinculació amb el recurs, ja que si els adolescents noten que són capaços de fer-ho, allunyats de les experiències negatives de les escoles i instituts, se sentiran motivats a assistir i seguir amb la seva etapa educativa. (Es pot veure l'entrevista a l'annex 7).

7. Horaris acord amb les necessitats del col·lectiu amb el qual es treballa. La Nuria Marcús de UEC Acis explica que les classes comencen a les 8 h i és una proposta horària que no funciona, que hi ha joves que comenten que no venen perquè és molt d'hora i com ja arriben tard, no venen en tot el dia. (Es pot veure l'entrevista a l'annex 7). Això ens deixa veure, que l'elaboració d'un horari adaptat a les necessitats dels joves realment els ha d'animar a venir i fonamentar l'assistència al recurs.

8. Treballar el vincle professional-adolescent. Els professionals no són conscients de les actuacions que fan per tal d'elaborar aquest vincle. El vincle tant amb el professional com amb el recurs, és un element fonamental per prevenir l'absentisme. Estratègies que ajuden al professional a vincular a l'adolescent:

- **Explicar a l'alumne que és la UEC (en el primer espai d'acollida).** Ivan Manzano explica el següent:

Nosaltres plantejem que la primera reunió han de venir l'alumne, la família, l'institut i l'EAP. La primera pregunta és a l'alumne i sempre és: Tu saps el què és una UEC? La UEC és una unitat d'escolarització compartida, "compartida" vol dir que l'institut i nosaltres, treballarem perquè tu puguis continuar formant-te. Això vol dir que durant un temps estàs més amb nosaltres, però la idea és que jo trimestralment em reuniré amb l'institut i farem un seguiment, amb l'objectiu que tu més endavant puguis tornar a fer activitats a l'institut. (E. Ivan. Manzano.)

Posar les coses sobre la taula el primer dia que coneixes a l'adolescent, ajuda a iniciar la vinculació.

- **Fer veure als adolescents les diferències de la UEC amb l'Institut.** Hilario Ibáñez de UEC Bon port, comenta que quan es dona l'expulsió d'un alumne, el que ell espera és que l'endemà quan torni tingui una esbroncada per part del professional i un informe negatiu. Però el que realment s'ha de fer és parlar-ho i fer-li veure que avui és un nou dia i que pot començar de zero. (Es pot veure l'entrevista a l'annex 4).

- **Fer-li veure a l'alumnat, que la UEC és una oportunitat.** Adrià Grau a la UEC del Casal dels Infants del Raval explica que ell li diu als adolescents que són uns privilegiats, perquè tenen classes de 5 persones amb un professional, que són com classes particulars. Si ells haguessin de pagar aquestes classes tenint en compte que les classes particulars surten a 10 euros l'hora, no podrien sostenir-ho. (Es pot veure l'entrevista a l'annex 5).
- **“Fer vestits a mesura”.** Ivan Manzano explica que un dels aspectes que ajuda a vincular amb els adolescents és que puguin estar el més a gust possible a la UEC per treure el seu potencial. Cal donar prioritat a allò que els hi agrada. Ser flexibles i empatitzar amb la situació personal de l'adolescent. Això farà que l'adolescent pugui veure la UEC com un espai de referència que li permeti avançar. (Es pot veure l'entrevista a l'annex 2).
- **Tutories individuals i personalitzades.** És important la comunicació amb l'adolescent en aquestes tutories, on la persona es pugui expressar lliurement i pugui compartir les seves angoixes i malestar. A vegades, pel moment vital on es troben els adolescents, és rellevant fer-li veure que no tot són les notes sinó que hi ha coses que també són crucials.
- **Unes normes i límits que vagin acord amb les necessitats de l'alumnat i que estiguin ben formulades.** Carol Gonzalez de la UEC d'Adsis comenta que per tal de fer vincle és molt important tenir unes normes clares que siguin iguals per a tothom i que s'adaptin a les necessitats dels adolescents. El fet de tenir una estructura clara, als adolescents els ajuda a entendre les conseqüències de les seves accions que a llarga durada reforcen el vincle. (Es pot veure l'entrevista a l'annex 6).

9. Importància de l'espai. La Carol Gonzalez de la UEC d'Adsis comenta que un espai potent és el millor remei per l'absentisme. Un espai on se sentin a gust, estimats, acollits, això és la millor prevenció de l'absentisme. Si tu vols estar a un lloc, per què faltaràs? Això sí, no és una fórmula, no et serveix per tothom.

Un cop definides accions a realitzar de forma preventiva davant l'absentisme, es plantegen 3 models d'intervenció davant cada tipologia de cas:

6.2. Model d'intervenció per l'alumnat que presenta un absentisme moderat.

Els professionals de la UEC el primer pas que realitzen és una tutoria individual per conèixer els motius pels quals està arribant tard. Un cop sigui coneixedor de la situació les persones entrevistades fan menció de tres estratègies diferents:

- **El pacte, molt lligat al vincle professional-adolescent.** Si el professional considera que l'adolescent té agents al seu voltant com la família que poden ser capaços de sostenir la situació per ell, l'ús d'aquesta eina seria una bona opció perquè sap que hi haurà un reforç i un mateix discurs per part de tots els agents que envolten l'adolescent. UEC Bon port davant dels casos d'absentisme moderat els quals els hi és molt difícil arribar a les 9 h puntuals a l'aula, planteja dues hores d'entrada, una a les 9 h i una altra a les 10 h. És el professional qui determina l'alumnat que pot arribar una hora més tard. Altrament, Ivan Manzano de UEC Cruïlla comenta en l'entrevista que els petits pactes els hi funcionen, sobretot si tenen un mínim de vincle amb els professionals i l'estructura familiar és una mica forta i pot sostenir. La Nuria Marcús de la UEC d'Acis comenta que fer un pacte amb el grup també funciona, quan són el mateix alumnat qui estableix part de la norma i les seves conseqüències resulta molt enriquidor pels adolescents, perquè ells mateixos s'autogestionen.
- **El compliment de la norma.** La Carol Gonzalez de la UEC d'Adsis comenta en l'entrevista que ells davant els casos d'absentisme moderat els hi funciona ser molt estrictes amb l'acompliment de la norma. Els adolescents només poden entrar un dia al mes, 5-10 minuts tard. En el cas que un adolescent arribi tard, a qualsevol hora del matí, se li explica que ja no podrà arribar més tard durant tot el mes i en el cas que ho faci se l'enviarà cap a casa. El primer dia es fa una tutoria individual amb l'adolescent per tal de tractar els motius pels quals arriba tard i entendre per què i donar-li eines al jove per arribar a l'hora. El segon cop que arriba tard, no es fa cap tutoria perquè ja es va realitzar en dies anteriors i se l'expulsa directament aquell dia del recurs. Adrià Grau de la UEC del Casal dels Infants del Raval, detalla en l'entrevista que ells fan ús d'estratègies molt estrictes. Comenten que per cada dia que l'alumnat no vingui a l'assignatura se li resta 1,5 punts de la nota final. Ser rígids amb aquesta tipologia d'absentistes funciona.

- **Modificació de l'horari.** Nuria Marcús de la UEC d'Acis ens comenta que per tal que els adolescents arribin a l'hora establerta, fan modificacions en l'horari posant les assignatures més atractives a primera hora del matí. Això fa que els joves tinguin una motivació per tal d'assistir.

En aquest procés és de vital importància en les tres estratègies tenir una bona comunicació amb els agents que envolten la vida de l'adolescent. Tal com explica Ivan Manzano en l'entrevista, treballar en xarxa sempre va bé, perquè al final els adolescents s'adonen que els recursos estan connectats i els hi poden ajudar. (Es pot veure l'entrevista a l'annex 2). Aquesta tasca de coordinació, en moltes ocasions el professional no li dóna molta importància, ja que només se centra en la feina que fa amb ell quan està al recurs, però aquesta tasca o funció és molt important pel jove, perquè si les entitats fan feina conjuntament i donen el mateix discurs, serà molt beneficiós per l'individu i l'ajudarà a assistir a les aules. Grau, A. comenta que ells es coordinen amb tots els agents al qual està vinculat al jove, des del CSMIJ i l'EAIA, fins als monitors i monitores d'activitats extraescolars o educadors de Centre Obert, etc.

6.3. Model d'intervenció davant l'alumnat que presenta un absentisme regular.

Primer cal identificar el perfil d'alumnat i els passos previs que s'han fet. En moltes ocasions aquest tipus de perfil, ve determinat per situacions puntuals que viu el jove i que no sap com gestionar. Per aquest fet la seva assistència acostuma a ser intermitent, perquè li van passant coses que li fan no poder assistir, ja que pel perfil d'alumnat definit al marc teòric, són adolescents que tenen molts alt i baixos. Les problemàtiques dels joves seran de major o menor pes, però no entrarem a fer valoracions, sinó que tractarem les diferents situacions des de l'acompanyament i l'assertivitat. El primer pas tant amb l'absentisme moderat, com regular, serà fer una tutoria amb el jove per detectar les seves necessitats i donar-li cobertura de la manera més específica possible. Davant la situació que té el jove es presenten diferents estratègies:

- **El pacte.** En un altre nivell que l'absentisme moderat, però és important poder fer adaptacions amb el jove. És molt considerable deixar el pacte escrit i fins i tot, en certes ocasions, firmat, per així fer conscient al jove del seu compromís. Realitzar aquesta acció permet que l'adolescent es responsabilitzi de les seves pròpies decisions.

- Tipologies de pactes diferents:
  - Adaptació horària: Com a pràctica d'èxit, Hilario Ibáñez de la UEC Bon port, comenta que el curs 2020-2021, tenien un alumne que assistia de forma molt intermitent i es va pactar que assistís només tres dies i els altres dos fes treball a casa. Aquest alumne volia abandonar al gener d'aquell curs la UEC perquè ja complia els setze anys i amb aquest pacte van aconseguir que acabes el curs i que curses un altre més. El curs 2021-2022 aquest noi ha assistit la gran majoria de dies i ja no ha fet falta fer una adaptació en el seu pla de treball. Molt probablement acabarà titulant l'ESO. (Es pot veure l'entrevista en l'annex 4).
  - Adaptació a la programació: Ivan Manzano de UEC Cruïlla comenta que una estratègia que ells realitzen és que si el jove li agrada molt una assignatura, potenciar les seves habilitats i que faci activitats relacionades amb aquesta matèria. En el cas que no pugui assistir per problemes personals, que dugui a terme una tasca a casa per tal de justificar la no assistència.
  - Canvi de grup dintre la UEC: en el cas hipotètic que un jove no estigui venint i els motius puguin anar relacionats amb un malestar amb els companys i companyes, una estratègia que es pot plantejar és fer un canvi de grup dintre els diferents que hi hagi, perquè potser la dinàmica és més positiva i el grup d'iguals el pot ajudar a sostenir certes situacions.

L'objectiu final del pacte en aquest cas, és motivar al jove per tal que assisteixi cada dia a la UEC.

- **L'implicació dels familiars o tutors referents.** Adrià Grau de la UEC del Casal dels infants del Raval explica que quan l'alumne falta dos o tres dies ràpidament es truca a la família i s'intenta fer una tutoria amb els referents, l'adolescent i la UEC per veure que està passant. Però aquesta estratègia serà molt més exitosa en el cas que s'hagin realitzat mesures de prevenció comentades anteriorment, com la vinculació recurs-família. Grau conta que ells es comuniquen constantment amb les famílies i això els hi permet dur a terme accions exitoses davant l'absentisme regular.

- **Fer possible derivació a un altre servei, sense deixar d'assistir a la UEC.** Adrià Grau de la UEC del Casal dels infants del Raval explica que una de les formes de vinculació amb els adolescents és oferir recursos que té l'entitat que s'adeqüin a les necessitats del jove, n'és exemple el suport psicològic. El fet que estiguin dintre l'entitat, fa que el jove se senti acollit i acompanyat.
- **Donar la responsabilitat al jove.** Ivan Manzano de la UEC Cruïlla comenta que en moltes ocasions, quan no se'ls obliga a venir als adolescents i s'ha fet un treball preventiu adequat, amb relació al presentat anteriorment, els adolescents comencen a assistir. El discurs "no vinguis si no et dóna la gana, per estar aquí desganat, no cal", "Això és un servei extern on és una oportunitat i no hi ha cap obligació", "si vens hi ha uns condicionants per descomptat, però sí que és cert que nosaltres no serem la policia que t'anirà al darrere, nosaltres t'animarem al fet que vinguis i la porta està oberta", ajuden a traspasar la responsabilitat en el jove, treballant valors com l'autonomia i el compromís. Aquest discurs ajuda al fet que l'adolescent prengui consciència que a la UEC mínimament es troba a gust i és un espai de referència per poder avançar.
- **Enviar un Whatsapp directament als adolescents.** Nuria Marcús de la UEC d'Acis comenta que quan desapareixen uns dies li va bé envia'ls-hi una nota de veu per Whatsapp. Explica que a vegades els adolescents mostren més compromís mitjançant el mòbil. És una eina que ells tenen tot el dia a la mà i fàcilment contacten.

Aquests joves, normalment es troben en situacions molt vulnerables i crítiques que fan que no puguin assistir i per això és important poder fer un acompanyament basat en l'afectivitat entre professional-adolescent. És valuós poder oferir recursos al jove, ja que en moltes ocasions no tenim les eines per donar cobertura a certes necessitats específiques que presenta, i delegar feina també és una funció dels professionals.

6.4. Model d'intervenció davant l'alumnat que presenta un absentisme crònic.

Abans d'iniciar amb aquest model, comentar una de les frases que verbalitza Ivan Manzano en l'entrevista:

“La idea bàsica és que vinguin, i les fem de tots els colors.”

Cal destacar la importància que assisteixin els joves per tal de poder fer un treball amb ells. UEC Cruïlla ho deixa clar, s'ha de fer el que faci falta.

Aquest és el perfil més complicat per tal de donar atenció. Segons el Pla d'actuació de l'educació compartida, les UECs poden causar la baixa de l'alumnat després d'un mes d'absentisme injustificat. Quan se'ls hi ha preguntat en relació amb això, totes les Unitats d'Escolarització Compartida han esmentat que el primer pas que realitzen davant moltes absències reiterades, de les quals no hagin pogut contactar amb la família o l'adolescent, és notificar a l'institut per tal que activi el protocol d'absentisme. Wendy Dijns de la UEC Comtal comenta que l'expulsió de l'alumne després d'un mes d'absentisme injustificat també va lligada a la decisió que prengui el consorci i el nombre de places lliures que té la UEC. L'educadora presenta un cas que va passar l'any passat, el qual no se'l va donar de baixa, perquè tenien places lliures i no hi havia una necessitat que estigués coberta per un altre jove.

Davant d'alumnes que presenten absentisme crònic, hi ha dos tipologies diferents:

- L'alumnat que ja venen derivats com a absentistes crònics des de l'institut.

En moltes ocasions, la derivació que es fa des de l'institut ja és perquè el jove és absentista i no assisteix, factor que fa qüestionar si la derivació és correcta i si la UEC s'adapta a les seves necessitats. L'absentisme crònic al final no deixa de ser una situació molt difícil, de la qual la conseqüència d'aquesta són problemes de salut mental que impossibiliten al jove sostenir-ho.

Ivan Manzano de UEC Cruïlla diu el següent en relació a les derivacions des de l'institut envers casos d'adolescents d'absentisme crònic: “No considero que sigui un bon motiu de derivació. Si no ha trepitjat l'aula des de 6è de primària, no vindrà aquí a fer 3r de l'ESO.” (Es pot veure l'entrevista a l'annex 2).

És així, com al professional se li presenta tot un repte: Com aconseguixo vincular un jove que a l'institut no assistia mai, a la UEC.

El primer espai que comparteix el professional amb el jove és l'espai d'acollida, el qual és fonamental per poder dur a terme accions per tal de començar a treballar el vincle, el qual és una estratègia de prevenció de l'absentisme. És important posar les cartes sobre la taula i deixar clar al jove en què consisteix el recurs i el seu funcionament, fer-li veure les diferències que té amb l'institut.

És crucial que el jove no se senti jutjat i qüestionat per la situació en la qual es trobava a l'institut. Que senti que això és una oportunitat per començar des de zero. A partir d'aquí s'anirà veient l'assistència del jove a la UEC i el treball a realitzar depèn de les necessitats i les característiques que presenti.

- L'alumnat que adopta conductes d'absentisme crònic a la UEC.

Aquests casos són molt complicats i tenen moltes variables, per això és fonamental haver fet un bon treball preventiu. En moltes ocasions, aquesta tipologia d'absentisme va molt lligat a la desestructuració de la situació personal del jove. Cal tractar l'absentisme crònic com una "malaltia", per tal de donar-li la importància que realment té. La intervenció no és des de l'àmbit sanitari, sinó des del professional que l'acompanya.

Els primers passos que es realitzen, les quals les UECs comparteixen, és intentar mantenir contacte amb el jove. En el cas hipotètic que no es rebi resposta, es pregunta als familiars o al grup d'iguals, que en moltes ocasions són els altres companys de l'aula. Normalment, és en aquesta fase on ja es comencen a saber aspectes del cas o motius pels quals el jove no està venint. Així i tot, en moltes ocasions, el professional és desconexedor de la realitat de l'adolescent absentista, perquè no ho verbalitza la mateixa persona afectada. És així, com els primers passos han de ser coordinar-se amb els nuclis més pròxims de l'adolescent. Si segueix sense assistir, aleshores la UEC es posarà en contacte amb EAIA, Institut i Serveis Socials, per iniciar protocol d'absentisme.

L'estructura de comunicació a seguir és la següent:

1. Jove.
2. Família o tutors referents i grup d'iguals (nucli més pròxim).
3. Institut.
4. EAIA, Serveis Socials o tots els recursos als quals estigui vinculat el jove. (Si ja s'ha fet un treball preventiu i ja es manté contacte amb els agents, serà més àgil la intervenció i, per tant, més oportunitats de tornar-lo a vincular).

Al ser un escenari tan complex es fa un recull d'estratègies que han funcionat i de solucions intentades per part del professional de la UEC, per tal que l'adolescent torni a assistir a les aules.

Estratègies:

- **Si hi ha vincle, anar-lo a buscar a casa.** Ivan Manzano de UEC Cruïlla explica que davant d'un cas que va deixar d'anar a la UEC d'un dia per l'altre, com tenien cert vincle, van anar a buscar-lo a casa per parlar amb ell. Quan l'adolescent va veure que realment pels professionals de la UEC era important que assistís, va fer un clic i va començar a venir al recurs.
- **Oferir tallers als joves en funció de les seves necessitats.** És important despertar la motivació dels adolescents per assistir a la UEC. Ivan Manzano comenta que si el col·lectiu presenta índexs de consum molt alts, doncs és crucial poder-li oferir tallers a l'aire lliure i tenir un alt ventall d'opcions. Tanmateix, es van trobar un cas que no sostenia l'assistència a la UEC i que venia molt poc, però que li agradava molt la cuina i li anava molt bé. Se li va plantejar que agafes tots els tallers de cuina i en el cas que no assistís que fes treballs per tal que se li convalidessin les assistències.
- **Coordinar-se amb agents vinculats del jove.** Hi ha casos de joves que no assisteixen a la UEC, però, per altra banda, recursos o activitats com el futbol, bàsquet o altres activitats esportives no falten mai. És així, com una bona vinculació dels professionals de la UEC amb els agents del jove, pot fer que el professional es pugui acostar al servei per parlar amb ell. Són exemple l'esport, però pot ser qualsevol tipologia de serveis com Centres Oberts, Espais joves, Centres cívics, etc.
- **Molta flexibilitat per part del professional.** La rigidesa amb aquests casos no funciona. Molts dels adolescents vénen d'experiències traumàtiques als instituts i a les seves vides personals, és així com és important que el professional es mostri flexible davant qualsevol moviment del jove. Ivan Manzano comenta el següent:

Nosaltres sempre diem que formar-se a la UEC és tot el dia, nosaltres tenim un horari, però si tu em plantes que faràs el treball de recerca i realment té pes i està treballat endavant. Som flexibles, perquè hi ha gent que a la seva vida és muntanya russa.
- **Fer un possible canvi de grup, perquè potser el malestar està en els companys i companyes de classe.**

Les Unitats d'Escolarització Compartida entrevistades, verbalitzen diferents solucions intentades davant de casos d'absentisme crònic a la UEC que no han funcionat:

- Nosaltres hem provat fer un pacte amb l'adolescent donant-li deu dies de vacances, amb la condició que després torni.
- També li hem dit que aquest trimestre havia de venir cada dia, però que ens digués a quina vindrà i a quina no.
- Classes en línia.
- Que vagi uns dies a l'institut, si té vinculació amb ells i uns altres a la UEC.
- Trucar al jove directament, al final el jove acaba bloquejant el número de telèfon o no l'agafa.
- Rigidesa excessiva amb els adolescents.
- Que faci treballs a casa.

És evident que cada alumne té una situació personal diferent, però la complementarietat d'aquestes pràctiques, poden ajudar a prevenir i gestionar casos d'absentisme crònic, més enllà dels protocols ja establerts pel consorci.

7. ANÀLISI I DISCUSSIÓ

El primer objectiu d'aquest estudi és *Recollir bones pràctiques davant dels casos absentistes a la UEC*, que permetin a les entitats abordar correctament els diferents casos d'absentisme, tenint un ventall ampli d'estratègies i eines definides per tal de donar resposta a aquesta problemàtica. Això ens permet relacionar els resultats obtinguts fruit dels instruments utilitzats (entrevistes) amb els enfocaments teòrics presentats. De cada un dels grans eixos de la proposta s'exposarà el contingut i es recolliran les pràctiques més rellevants. Estan recollides en l'apartat anterior, però s'emmarcaran en cada àmbit.

Després de tota l'anàlisi i recull que he fet, marco set grans estratègies d'intervenció. Cal remarcar, que sense haver fet un model envers l'absentisme, destaco un seguit de conclusions i àmbits, que en línies de futur, són un acostament a l'elaboració d'un model específic d'intervenció per tal d'afrontar els casos absentistes a la UEC.

Figura 1. 7 Elements on ha d'intervenir l'educador/a.

Font: pròpia.

7.1. Víncl

Les opinions majoritàries dels participants entrevistats valoraven que el víncl és essencial per atendre l'alumnat amb necessitats educatives relacionades amb l'absentisme. Això concorda amb el que assenyala Allidière (2004), la qual indica la importància del víncl pedagògic, creant relacions humanes positives, on l'esforç sigui reconegut. Tanmateix, com comenta Pichon-Riviere (1980), aquest víncl sa, és fonamental, ja que l'individu adopta una pauta de conducta que tendirà a repetir-se en les seves futures relacions. Ibáñez de la UEC Bon Port afegeix que el víncl és la millor mesura de control de l'absentisme. Grau de la UEC del Casal dels Infants del Raval verbalitza que "el víncl sembla que no és res, però ho és tot".

A la pràctica el víncl professional-adolescent és molt important a l'hora d'abordar l'absentisme. Si l'equip educatiu té un cert víncl amb el jove, això permetrà dur a terme accions específiques. Cal tenir en compte que el víncl es comença a formar en el primer moment que es coneixen el professional i l'adolescent. Intervencions que ajuden a formar a aquest víncl són les següents:

- **Una comunicació fluida i pròxima en el primer espai de trobada amb l'adolescent.** És important que en la reunió d'acollida amb la presència de l'IES, els familiars o tutors referents i l'adolescent, el professional expliqui al jove el funcionament de la UEC, des d'una mirada motivacional i transparent, la qual el faci sentir còmode i tranquil. A vegades, es poden donar comentaris negatius per part del professorat de l'IES o familiars envers l'adolescent els quals és crucial donar-li una volta com a professionals i comentar que la UEC és una oportunitat per començar de zero.
- **Una mirada diferent de l'educació per part dels professionals.** En el mateix espai d'acollida i el treball diari amb el jove, cal que el professional li mostri que aquí està atès per persones del camp social, donant molt més pes a la part emocional i a la situació personal en la qual es troba, que a les notes. Si des del primer moment el professional explica al jove que per l'equip educatiu el més important són els hàbits i la conducta, serà molt més fàcil treballar amb l'adolescent els objectius acords a les seves necessitats i la vinculació amb l'adult. Entendre que això és una nova oportunitat per treure's l'ESO, els hi resulta molt motivador.

- **La UEC és una nova oportunitat, on l'alumnat pot començar des de zero.** El discurs davant l'alumnat ha de ser d'empoderament i de privilegi envers les Unitats d'Escolarització Compartida. Aquests recursos socialment tenen un etiquetatge molt negatiu i se'ls hi ha de fer entendre als joves que és un privilegi per ells i una oportunitat, on no se'ls té en compte des d'on venen ni el que han fet fins aleshores, pot reforçar molt el vincle amb l'educador o educadora.

7.2. Tutoria

En consideració del vincle, els professionals entrevistats destacaven la importància de la tutoria i l'atenció individualitzada. La tutoria és una estratègia molt útil a l'hora d'afrontar l'absentisme, ja que li permet al jove sentir-se escoltat i acompanyat. Tanmateix, la SEP (2017) comenta que la tutoria és el procés d'acompanyament amb l'objectiu de guiar a l'estudiant per rebre atenció educativa personalitzada. A més, Puerta, C (2016) verbalitza que la tutoria s'ha de fonamentar amb la proximitat i en la disposició d'escoltar i ser escoltat, tenint com a finalitat potenciar les capacitats de la persona atesa. Els professionals de la UEC en les diferents entrevistes, comenten que fan ús de la tutoria per treballar l'assistència, la puntualitat, com estan, quin ritme porten, etc. Algunes pràctiques a realitzar són les següents:

- **Escoltar al jove i no jutjar-lo (tant en la tutoria com en altres espais).** Molts dels joves arriben al recurs amb experiències de vida molt complicades, les quals són les causes de les seves conductes. Les tutories són espais on l'adolescent es pot expressar lliurement i fer-li veure que el professional no el jutjarà, el fa sentir còmode i a gust.
- **Tutories programades setmanalment.** Les tutories són essencials per l'acompanyament als joves i prevenció de l'absentisme. És així com fer un seguiment setmanal on es plantegin un seguit d'objectius realistes pactats pel jove i el professional l'ajudarà a sentir-se empoderat per complir els seus propòsits i el motivarà a assistir a la UEC. Els reptes setmanals aniran acord a les necessitats del jove.
- **La confidencialitat.** El professional ha de deixar clar que el que es parla en una tutoria no sortirà d'allà, sempre que l'adolescent no digui el contrari. En el cas

hipotètic que el que comenti l'adolescent sigui de molt risc, el professional haurà de fer entendre al jove que és important notificar-ho als recursos corresponents. Això es pot fer mitjançant un contracte signat.

- **Tutories grupals.** Per tal de prevenir l'absentisme, una pràctica d'èxit és deixar els 15 minuts inicials per tal que els joves facin una assemblea on se'ls doni veu i puguin valorar com estan, si estan assistint, que els hi agrada de la UEC, que canviarien, entre altres, on el professional actua com a orientador, però són els mateixos joves qui ho dinamitzen. És important en aquest espai, poder deixar escrita una norma, la qual estigui feta i gestionada per les persones ateses. L'assemblea és clau perquè els joves assisteixin alhora, aquell que arribi tard no entrarà i s'incorporarà a les 9:15 h quan inicien les classes. És destacat crear un espai motivador pels adolescents, adaptat a les seves necessitats.
- **Crear un calendari conjuntament.** Que l'adolescent tingui un calendari visual penjat a l'aula o de caràcter més personal, on pugui veure la seva assistència i ell mateix el pugui omplir diàriament. Això és una eina que els ajuda a prendre consciència dels dies que falten i els dies que venen. L'elaboració i el disseny pot anar orientat a aspectes que li agradin. Aquesta activitat es podria plantejar per inici de curs o en l'espai d'acollida quan entren al recurs.

7.3. Treball en xarxa

Els participants entrevistats comentaven que el treball en xarxa és una mesura necessària i imprescindible, per donar resposta a l'alumnat absentista. Això lliga amb el que comenta Llorens (2018), on especifica que el treball col·laboratiu o en xarxa és una eina que ajuda a assolir objectius comuns amb tots els agents implicats. En la mateixa línia, Torres (2013) explica que la metodologia esmentada permet el desenvolupament d'una feina cooperativa, horitzontal, participativa i democràtica. Aquestes aportacions coincideixen amb el que diu Almirall (2013), "l'alumnat aprèn més i millora quan es troba en un entorn col·laboratiu entre l'escola i la seva família". Pràctiques que fomenten el treball en xarxa són les següents:

- **Reunions amb famílies.** Allidière diu el següent: "Las experiencias de los primerísimos años de la vida dejan un aprendizaje vivencial de modelos o estructuras de conducta, de modos de vincularse, que luego se reiteran en las

sucesivas relaciones a lo largo de toda la vida." És així, com cal implicar a les famílies per tal de treballar conjuntament els models de conducta, els quals el jove ha interioritzat i no sap d'on neixen. A més, poder citar a les famílies per fer-li entendre el funcionament de la UEC, el qual les notes no són tan importants, sinó que són els hàbits l'eix de la intervenció ajudarà a valorar més els canvis i ser un agent molt positiu pel jove. L'acció plantejada és poder fer reunions trimestrals amb les famílies.

- **Seguiment diari amb familiars o tutors referents.** La implicació dels familiars o tutors referents és bàsica pel creixement dels adolescents. Per aquest fet és molt important tenir un contacte constant amb el nucli més pròxim, ja que el rol que ocupen pot ser fonamental perquè els joves assisteixin a la UEC. L'acció plantejada és enviar cada dia a les famílies un missatge, segons si l'adolescent ha arribat o no, i l'hora d'arribada. S'enviarà a totes les famílies indirectament si ha vingut o no. El professional pot afegir comentaris, per tal que els familiars o tutores referents, percebin l'equip educatiu de la UEC, com persones de confiança per tal de comunica'ls-hi qualsevol preocupació que tinguin. En el cas hipotètic que la família no respongui els missatges o no tingui aquest servei, es podria fer via telefònica.
- **Vinculació de la UEC amb els agents socials que tenen contacte amb el jove.** Fer un treball en xarxa de qualitat i realista. Molts d'aquests joves estan vinculats a molts recursos diferents, són exemple: activitats esportives, centres oberts, centres cívics, etc. És molt important conèixer tota la xarxa del jove i tots els recursos que pot tenir. Tenir una comunicació fluida amb els agents que l'envolten, permet que davant d'una situació d'absentisme o davant d'unes conductes de risc es puguin fer coordinacions interdisciplinàries per donar una resposta molt més acurada a les necessitats dels joves. L'acció de conèixer la xarxa al qual està vinculat es pot conèixer mitjançant les primeres tutories amb el jove, i un cop el professional sigui coneixedor d'aquesta, té la funció de posar-se en contacte amb les diferents organitzacions o entitats. En moltes ocasions ens trobarem que potser no rebem resposta, però això no ha de ser un motiu per no continuar-ho intentant, ja que aquesta acció davant un possible cas absentista a la UEC, pot suposar que torni a assistir o no, tenint en compte la temporalitat d'intervenció del professional.
- **Conèixer els recursos del territori i vincular-se.** Una pràctica d'èxit és que la UEC conegui els agents que es troben en el territori i els dos sàpiguen de la seva labor i funció, perquè això permetrà possibles derivacions per donar atenció a necessitats

que tinguin els joves. Sobretot en l'alumnat que prové de barris diferents d'on està la UEC, vincular-lo amb el territori farà que el jove assisteixi de forma més regular.

7.4. Espai

Respecte a l'espai, les persones entrevistades comentaven de la importància que l'alumnat senti la UEC com un espai segur i còmode. Això va lligat a la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació, la qual especifica que l'atenció educativa de tots els alumnes s'ha de regir pel principi d'escola inclusiva. Tanmateix, la Subdirecció General de la Inspecció d'Educació (2015) esmenta la importància de la potenciació de la vinculació de l'alumne amb el centre a través d'actuacions que afavoreixin un bon clima relacional. D'altra banda, Ruiz, J (1994), comenta que és crucial deixar enrere espais tradicionals, en els quals la tasca educativa queda restringida a espais molt concrets, per tal d'ampliar-se a espais cada cop més oberts. Finalment, Vaja, A. (2014), fa referència a la creació d'espais que contribueixin en la creació d'una comunitat educativa més rica i cohesionada. A continuació, un seguit de pràctiques envers l'espai que afavoriran l'assistència dels joves:

- **Un espai acollidor i càlid.** És important que l'alumnat faci seu l'espai, per això mateix els primers dies de curs es poden plantejar dur a terme activitats de la programació del curs (com el calendari per controlar l'assistència de cadascú) o la normativa de l'espai o petits objectius que quedin penjats a l'aula, per tal que l'alumnat s'identifiqui. Els primers dies de curs o els primers dies que arriba un/a alumne/a nou, poder introduir-lo bé a l'espai, acabarà ajudant a una millor assistència.
- **Recursos per desenvolupar els tallers.** De la mateixa forma que l'alumnat fa seu l'aula, cal treballar amb tots els espais del centre. Una forma que els joves es vinculin amb el lloc, és tenint els recursos i els materials necessaris per desenvolupar les diferents activitats. Molt probablement si s'identifiquen tractaran bé el material i no el faran malbé. És molt important en aquest cas el discurs del professorat, el qual ha de fer entendre als adolescents, que el material que tenen a les aules és de tots, i que si alguna cosa la trenquen, els qui perden són ells i elles.
- **Espais amb llum solar i a l'aire lliure.** Com hem dit anteriorment, el perfil del col·lectiu amb el qual es treballa és molt variable i presenten diferents

problemàtiques. Així i tot, molts dels adolescents els hi és impossible mantenir l'atenció durant dues hores seguides en un espai tancat i acadèmic. És així, com és important poder oferir als joves un espai amb llum solar, on tingui espais a l'aire lliure, que sigui atractiu i els hi motivi assistir. En moltes ocasions, la realitat és una altra, i les infraestructures dels centres són les que són i no es poden modificar. En el cas hipotètic que així sigui, seria interessant buscar espais al barri on poder executar activitats o tallers a l'aire lliure, o fins i tot, matèries acadèmiques com català, castellà, matemàtiques, entre altres, que no solen ser molt atractives per l'alumnat, fer-les en espais oberts.

7.5. Norma

Els professionals de les Unitats d'Escolarització Compartida Raval i Adsis posen èmfasi en la norma ben definida adequada a les necessitats dels joves. La Subdirecció General de la Inspecció d'Educació (2015), comenta que les mesures i les estratègies d'èxit més rellevants són la creació de protocols i circuits ben definits, amb delimitació clara dels nivells d'actuació dels diferents agents. Tanmateix, Allidière (2004) remarca l'adaptabilitat de la norma a les necessitats dels adolescents, ja que aquests comportaments inadequats, en moltes ocasions tenen l'objectiu de cridar l'atenció de l'adult, cercant l'afecte que no tenen en les seves altres relacions. Pràctiques a realitzar a partir de la norma:

- **Una norma ben definida i acord a les necessitats de l'alumnat.** Tenir una estructura clara com a organització en l'àmbit normatiu, adaptada a les seves necessitats, a llarga durada reforça el vincle amb el professional. Aquesta norma ha de fomentar els valors bàsics de la societat, com el respecte, la solidaritat, l'empatia, etc. És important que no es formulin des del "no" sinó des de la visió positiva. Per exemple: "No faltar el respecte", aquesta expressió no seria adequada, sinó que seria més interessant posar: "Respectar al professorat i els companys i companyes".
- **Fer partícip a l'alumnat en la creació de la norma.** Queda evident que hi ha uns límits que marca el professional, però l'educador/a ha de ser capaç que l'alumnat prengui consciència del problema i vulgui prendre-hi accions. Acompanyar als adolescents en aquest procés és difícil, però si el professional aconsegueix que facin aquesta reflexió l'èxit serà assegurat. Marcar límits és fonamental pel perfil del

col·lectiu, no obstant això, quan són ells mateixos els que estableixen la norma, fa que sigui molt més útil i eficient. En l'espai d'assemblea es pot fer aquesta acció, i la no implicació directa del professional ajuda a la vinculació, tant a escala grupal com amb el professional. Un exemple és davant de la problemàtica de l'ús del mòbil, abans de prohibir-ho directament, seria interessant fer veure a l'alumnat que tenir els mòbils a l'aula no els ajuda, perquè els fa estar distrets i nerviosos, i, per tant, que ells mateixos decideixen deixar-lo a l'entrada de la UEC o alguna alternativa que comporti que no en facin ús.

- **Fer una norma que es pugui modificar amb relació a les noves necessitats de l'alumnat.** A vegades, es considera que la norma és inamovible i si ha funcionat durant molts anys i ara ja no funciona, no es pot canviar, i això no ha de ser així. La norma ha de ser una eina i estratègia pel professional per establir uns límits a l'aula. Si l'adult considera que hi ha una norma que no funciona i es mostra rígid en el seu compliment, no servirà per res, perquè l'alumnat no farà cas. Cal entendre que la societat canvia i les necessitats són diferents, i d'aquesta forma les persones que la formem ens hem d'anar adaptant a ella. Per exemple, si una UEC té com a hora d'entrada a les 8 h, però els adolescents tots arriben a les 9 h i la primera hora mai tens cap alumne, per molt que et posis rígid no servirà per res, perquè amb això el que faràs és que probablement ja no assistiran més. Per això mateix, és important entendre les noves necessitats i adequar en certs punts la norma, sempre tenint en compte que hi ha unes bases que són importants conservar, almenys el curs. En el cas que es vulguin fer modificacions, és recomanable fer-les abans d'iniciar un nou curs.

7.6. Flexibilitat

La gran majoria de les persones entrevistades valoraven que el perfil de joves de la UEC, tenen en moltes ocasions experiències negatives amb el sistema educatiu relacionades amb el càstig i la rigidesa. A més a més, el col·lectiu amb el qual es treballa tenen situacions de vida complicades que no permeten sostenir l'escolarització, que si el professional no es mostra flexible, farà que no els/les alumnes no puguin assistir. Martínez, J. (2011), comenta que la flexibilitat ha de ser una de les principals virtuts i qualitats del professional, sent crític i reflexiu adaptant-se a les particularitats dels seus alumnes. A més, Tarabini, A (2018) afegeix que la construcció d'itineraris flexibles personalitzats, en el temps, suposaran la construcció personal de l'èxit, millorant les competències professionals i d'ocupabilitat. La

flexibilitat és una competència relacionada amb el professional que es pot realitzar amb les següents pràctiques:

- **Programacions atractives i adequades.** Les programacions són molt importants per tal de prevenir l'absentisme. Que els adolescents sentin que el nivell és acord a la seva etapa educativa i que se sentin empoderats i hàbils en les feines que se'ls hi demana és fonamental, ja que molts dels joves que s'atenen provenen d'escoles i instituts amb experiències escolars molt negatives que els hi han generat molt rebuig i odi. Com a l'inici el professional no coneix el grup, és destacat tenir un guió orientatiu, però un cop analitzades les necessitats del col·lectiu, aleshores formular una programació adaptada i amb activitats específiques als seus requeriments. Aquestes programacions poden contenir sortides, xerrades, tallers, etc.
- **Horari estructurat i acord a les necessitats.** L'hora d'entrada que s'adapta més a les necessitats dels joves és a les 9 h. El plantejament diari és que cada dia tinguin 15 minuts inicials per fer l'assemblea. L'assistència a l'assemblea és fonamental, per això mateix cal fomentar entre els alumnes la importància de l'espai, per així fer que arribin a l'hora. Com l'assemblea només dura 15 minuts, aquell que arribi més tard de les 9:00h no entrarà. Un cop acabada, de 9:15h fins a les 11:15h es portarien a cap les assignatures més troncales. D'11:15h a 11:45h es farà una estona de pati i descans. Finalment d'11:45h fins a les 14:30h es faran els tallers o aquelles assignatures de caràcter més pràctic.
- **Adaptabilitat del professional a la situació de l'adolescent.** La flexibilitat del professional envers certes situacions que el jove viu, ajuda a la vinculació amb l'equip educatiu. Fer vestits a mesura quan aquests no surten de la norma establerta, afavoreix l'acompanyament i la confiança del professional-adolescent. En el cas hipotètic que un adolescent no assisteixi a l'aula per motius personals, poder-li encarregar una tasca que sigui atractiva per ell, com per exemple, si li agrada la cuina, que enviï al professional la recepta d'un plat perquè el pròxim dia el fareu al taller. La idea és que tot i no venir, l'alumnat treballi per continuar mantenint el vincle i fomentar la seva assistència.
- **El pacte.** Aquesta és una estratègia molt útil a l'hora d'abordar una problemàtica. La idea és que el jove pugui veure que el professional cedeix, amb l'acord que l'adolescent també ho faci per arribar a un punt en comú, on les dues parts se sentin còmodes. En el cas de l'assistència, hi ha ocasions que la persona té una dificultat

que no li permet assistir, aleshores s'ha de buscar una acció on s'arribi a un acord mutu, que suposi l'assistència al recurs. En el cas que la persona atesa no assisteixi perquè no pot arribar alhora perquè s'adorm, un exemple pot ser canviar l'hora d'entrada perquè arribi més tard, tenint en compte que no se l'avaluarà de la mateixa forma que els altres companys que entren a primera hora del matí. En el cas que les dues parts estiguin d'acord, va bé deixar-ho escrit i firmat per tal de recordar-ho si és necessari.

7.7. Grup d'iguals

En últim terme, les persones entrevistades comenten que el grup d'iguals és un aspecte a tenir en compte per l'etapa vital on es troben els adolescents, els quals les seves persones de relació més pròximes són claus pel seu desenvolupament. Bustillo, M. Martín, E. Pérez, Y. Rodríguez, T. (2008) referenciant a (Díaz-Aguado, 1996; Shaffer, 2002), comenten que el grup d'iguals tenen una influència directa en el desenvolupament emocional, cognitiu i social. Tanmateix, referenciant a (Buhs, Ladd, y Herald, 2006; Díaz-Aguado, 2003; Moroz y Jones, 2002; Shaffer, 2002) afegixen que la interacció entre els companys de classe es relaciona amb l'adaptació escolar i el rendiment acadèmic. Bones pràctiques a realitzar en relació amb el grup d'iguals per afrontar l'absentisme són les següents:

- **Grups classe flexibles.** Amb el grup classe serà amb qui les persones ateses compartiran la major part del temps quan estiguin a la UEC. És així, com cal que els grups siguin variables i flexibles perquè en el cas hipotètic que un integrant del grup no se senti a gust i còmode, perquè potser ha tingut algun conflicte amb algun company i l'espai de medicació no hagi mostrat resultats a curta i mitjana durada, ja que es pot valorar l'opció del canvi de grup. Si s'orienta la UEC des d'una perspectiva acadèmica, el canvi de grup serà molt difícil perquè la persona s'incorporarà a un grup de menor o major grau d'on es trobava, però si orientem la UEC en relació amb hàbits i valors, serà molt més fàcil dur a terme aquesta pràctica i molt més exitosa.
- **Grups classe que integrin persones dels diferents gèneres.** Tenir aules i grups amb diferents gèneres, permetrà a l'adolescent tenir una visió molt més àmplia, i poder treballar qüestions relacionades amb la igualtat. Tenir una classe amb diversitat farà que potser una noia absentista, si veu que hi ha més d'una noia a l'aula, es pugui sentir més còmode, que no una classe on tot siguin nois.

- **Treballar la cohesió de grup i el sentiment de pertinença.** Si els alumnes se senten arrelats al grup, farà que estiguin motivats per venir a la UEC i, per tant, reduir l'absentisme. Aquestes accions es poden dur a terme mitjançant dinàmiques durant tot el curs, ja que és un aspecte que cal anar treballant fruit de les variacions que es poden anar donant en les relacions.

8. CONCLUSIONS

Per finalitzar l'estudi, es presenten les conclusions diferenciades en tres apartats diferents. La primera amb relació als punts forts que té el treball, la segona part, els seus punts febles i, en tercer lloc, les possibles línies de futur.

En relació a les potencialitats que té l'estudi, l'aportació al professional de les pràctiques recollides comportarà una millora de la intervenció i de la varietat a l'hora d'atendre les necessitats dels joves envers l'absentisme. Cal destacar que l'absentisme és la conseqüència d'una problemàtica que s'ha estat donant o que es continua donant en l'actualitat en la vida dels adolescents, és la part visible de la punta de l'iceberg. Això fa, que per tal d'afrontar el conflicte, s'hagi d'intervenir en aquells aspectes de les seves vides que fan que no assisteixin a les aules. Tanmateix, aquestes necessitats mostrades i, tenint en compte el perfil del col·lectiu estudiat, es fa evident que són persones que presenten dificultats molt diferents, els quals els professionals han de donar una atenció especialitzada a la seva demanda, explícita o implícita. És així, com aquest fet suposa un gran repte pels equips educatius, els quals han de tenir les suficients eines i estratègies per acompanyar les persones usuàries, indirectament del punt de partida o del moment vital en el qual es trobin, perquè l'objectiu comú, és la reinserció dels adolescents als instituts. És així, com la utilització d'aquest estudi permetrà al professional tenir una nova perspectiva del cas i recollir eines per tal de no repetir les solucions intentades dutes a terme.

Per altra banda, els comentaris que se m'han fet per part dels professionals és que se senten invisibilitzats i que no se'ls escolta. És així, com donant resposta a aquesta demanda, l'estudi fa una proposta de bones pràctiques que s'han realitzat per tal d'afrontar l'absentisme, donant veu a les pràctiques diàries que realitzen els professionals de la UEC.

Així mateix, considero que el fet que s'hagi fet el treball a partir de sis entitats diferents les quals tenen uns barems a complir, però una gran flexibilitat a l'hora de fer i desfer metodològicament, permet al treball donar-li una major varietat de pràctiques d'èxit.

En relació amb els punts febles, considero que no tenir en compte la visió de l'estudiant a l'hora de recollir bones pràctiques, fa que l'estudi no tingui tanta rigorositat, ja que no coneixem la mirada de l'altra persona que intervé en l'acció.

Un altre punt feble del treball, és que no treballa la comunicació del professional amb el col·lectiu atès. L'absentisme és una problemàtica molt delicada, la qual a vegades la forma

de transmetre la pràctica o el missatge del professional determina l'èxit de la intervenció. D'aquesta forma considero, que les pràctiques haurien d'estar molt més estructurades i formulades, posant èmfasi en els aspectes a tenir en compte a l'hora de comunicar-ho als joves.

Altrament, considero que falta dotar a l'estudi d'alguns tipus de continuïtat un cop realitzat, sigui en les entitats entrevistades o altres Unitats d'Escolarització Compartida de la ciutat de Barcelona o d'arreu de Catalunya. En aquesta línia, un altre punt feble és que la recerca es situa en un territori molt delimitat. És així, com en línies de futur es podria fer un estudi de bones pràctiques realitzades a UECs de Catalunya, aportant una perspectiva i formes de funcionament diferent.

Tanmateix, per tal de donar continuïtat a l'estudi, es podria fer un seguiment de diferents casos absentistes i si les pràctiques fetes han requerit orientacions o han sigut eficaces a curt, mitjà o llarg termini. La societat està en constant canvi i és evident que fruit d'aquestes noves necessitats que emergeixen dia rere dia, també és necessari que ho facin les entitats o pràctiques professionals. És així com considero que en línies de futur seria important que les diferents Unitats d'Escolarització Compartida tinguessin un espai per tal de tractar temes com l'absentisme i les accions que duen a terme per fer un model específic, el qual sigui una font de coneixement per professionals que s'inicien en l'àmbit, com d'altres que fa anys que exerceixen la professió en aquest sector. Aquest aspecte ha sigut una necessitat observable en el desenvolupament del treball en el qual les diferents UECs no tenen estratègies estandarditzades per fer front a l'absentisme i en molts casos, fan demanda als inspectors de territori per tal de saber quines accions han de portar a cap. Amb això remarco, que és vital donar-li eines al professional, ja que és la persona que coneix de primera mà les necessitats dels joves. És així, com aquest estudi pot ser el precursor per tal que les diferents entitats es reuneixin i amb l'ajut de les pràctiques establertes en el projecte dissenyin un model a seguir.

Un cop tingut en compte el rol del professional, considero crucial, en línies de futur, posar en l'eix vertebrador de les diferents recerques, la visió de l'alumnat de la UEC. La veu de les persones ateses ha de poder ser escoltada, ja que són els individus que es beneficien del servei, els quals poden aportar la seva mirada i opinió, tenint en compte la seva experiència.

És així, com analitzant el perfil del col·lectiu de la UEC, i fruit de la meva pràctica professional, he pogut veure l'estigma que hi ha darrere l'alumnat per part de la societat, el qual pot tenir una influència negativa a l'hora de treballar l'absentisme, ja que la comunitat, a

vegades, pot no donar suport a l'assistència dels joves a causa d'aquesta mirada. Durant l'estudi m'he preguntat com es podria fer per tal de reduir aquesta visió negativa i considero que un aspecte a tenir en compte és la ubicació d'aquests centres. Si les Unitats d'Escolarització Compartida realment formen part del sistema educatiu, han de poder compartir espais amb els instituts. És així, com la UEC, hauria de ser un espai que tots els instituts tinguessin per donar cabuda a aquell alumnat que requereix una atenció més especialitzada. Això també permetria, que el concepte de compartida fos molt més fàcil d'aplicar, perquè els adolescents no es desvincularien en cap moment de l'escola, perquè formaria part de la mateixa infraestructura.

Tanmateix, en perspectiva de futur i en la mateixa línia del que els professionals comentaven a les entrevistes, a part de la UEC calen altres recursos on càpiguen perfils que estan posant a les UECs i no són el millor. Avui en dia s'estan donant molts casos amb problemes de salut mental, els quals els professionals no poden donar resposta perquè no tenen les eines ni suficients recursos per donar-hi atenció. Davant d'aquesta problemàtica que està emergint en la societat, seria interessant que es creessin Unitats d'Escolarització Compartida especialitzades en àmbits diferents, com absentisme, salut mental, conductuals, etc. Això faria donar una atenció individual, però a la vegada grupal de la problemàtica, fent un treball de forma conjunta. A més a més, en línies de futur, cal un canvi de la mirada de la UEC, la qual no preservi un entorn tan acadèmic, oferint classes magistrals, sinó que vagi més lligada al treball de valors mitjançant tallers.

Finalment, m'agradaria explicar que he escollit un estudi de recerca aplicada centrat en les Unitats d'Escolarització Compartida per la meva relació professional com a educador d'un centre.

La meva experiència en aquest recurs m'ha servit, durant el desenvolupament dels últims cursos de grau, per poder aprofundir en les necessitats dels joves amb qui treballava i aprendre dels professionals que formen el meu equip educatiu. És així, com conèixer la necessitat des de dintre m'ha permès tenir una visió molt més acurada tant dels equips educatius com de les persones ateses. Per últim, espero que aquesta recerca pugui arribar a molts educadors i educadores per poder-los oferir un acompanyament i una orientació envers els casos absentistes, valorant i empoderant la seva labor.

9. BIBLIOGRAFIA

Allidière, N. (2004). *El vínculo profesor-alumno*. Editorial Biblos.

Almirall, R. (coord.) (2013). Orientación psicopedagógica a las familias: colaborar para educar. Monografias de psicopedagogia y orientación. 1. Barcelona: ÀÀF Àmbits de Psicopedagogia i Orientació.

Bosch, A. (2018). *L'absentisme escolar*. [Tesi doctoral, Universitat Politècnica de Catalunya]. TDX.
<https://upcommons.upc.edu/bitstream/handle/2117/119673/125338.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Bustillo, M. Martín, E. Pérez, Y. Rodríguez, T. (2008). De la residencia a la escuela: la integración social de los menores en acogimiento residencial con el grupo de iguales en el contexto escolar. *Psicothema*, 20(3), 376-382.

Catalunya. Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu. *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*, 19 d'octubre de 2017, núm. 7477, pp 1-18.

Catalunya. Decret 187/2015, de 25 d'agost, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació secundària obligatòria. *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*, 28 d'agost de 2015, núm. 6945, pp 1-16.

Catalunya. Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació. *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*, 16 de juliol de 2009, núm. 5422, pp 62-90.

Catalunya. Llei 22/1998, de la Carta Municipal de Barcelona. *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*, 8 de gener de 1999, núm. 2801, pp 1-36.

Fundació Comtal. (2019). *Projecte educatiu UEC Comtal*.

Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament (2017). *Directrius per a l'organització i la gestió dels serveis educatius 2017-2018*. Barcelona: Departament d'Ensenyament.

Llorens, C. (2018). *El treball en xarxa per assolir l'èxit educatiu en l'escola inclusiva. L'experiència de l'Equip d'Assessorament i Orientació Psicopedagògic de Sant Andreu*. [Tesi doctoral, Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport]. Font: <https://recercat.cat/bitstream/handle/2072/375878/Cristina%20Llorens-TFM.pdf?sequence=1>

Marín, S. (2013). *La relació i la participació de les famílies a l'escola*. Vic: Universitat de Vic. Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes.

Martínez, J. (2011). Perfil profesional idóneo del profesor de lengua extranjera: creencias del profesorado en formación. *Revista Latinoamericana de Estudios Educativos (México)*, 41(1-2), 103-124.

Marxen, E. (2009). Art-teràpia i adolescència: Un exemple de la unitat d'escolarització compartida (UEC). *Educació social. Revista d'intervenció socioeducativa*, (43), 102-120.

Passarín, M., & Martín, S. (2020) Una mirada de promoció de la salut al concepte d'habitus institucional. El cas de les Unitats d'Escolarització Compartida (UEC).

Pichon-Riviere, E (1980). *Teoría del vínculo. Selección y Revisión de Fernando Taragano*. Colección Psicología Contemporánea. Ediciones Nuevas: Buenos Aires

Pla d'actuació de l'educació compartida. Les Unitats d'Escolarització Compartida (UEC): un recurs extraordinari per a l'atenció de la diversitat a l'ESO. Universitat Rovira i Virgili. Institut de Ciències de l'Educació.

Puerta, C. (2016). El acompañamiento educativo como estrategia de cercanía impulsadora del aprendizaje del estudiante. *Revista Virtual Universidad Católica del Norte*, 49, 1-6.

Ruiz, J. (1994). El espacio escolar. *Revista complutense de educación*, 5(2), 93.

SEP. (2017). Lineamientos de acción tutorial. Recuperado de <http://www.dgb.sep.gob.mx/informacionacademica/actividades>

Sobrino, N. (2016) Anàlisi de les UEC (Unitat escolarització compartida) i aplicació com a mesura d'atenció a la diversitat de l'alumnat en l'etapa secundària obligatòria.

Subdirecció General de la Inspecció d'Educació (2015) Inspecció d'Educació. Document nº 29.

Tarabini, A. (2018). Dóna'm l'oportunitat de fer les coses que jo sé fer. *Àmbits de Psicopedagogia i Orientació*, (48), 52-64.

Torres, A. (2013). Les claus del treball en xarxa dins l'àmbit comunitari al casc antic de Barcelona. Treball de fi de grau d'educació social. Barcelona: Universitat de Barcelona. Facultat de Pedagogia.

Vaja, A. (2014). La importancia de los relatos en los contextos educativos: reflexiones desde los aportes de Bruner. *Ikastorratza. e-Revista de didáctica*.